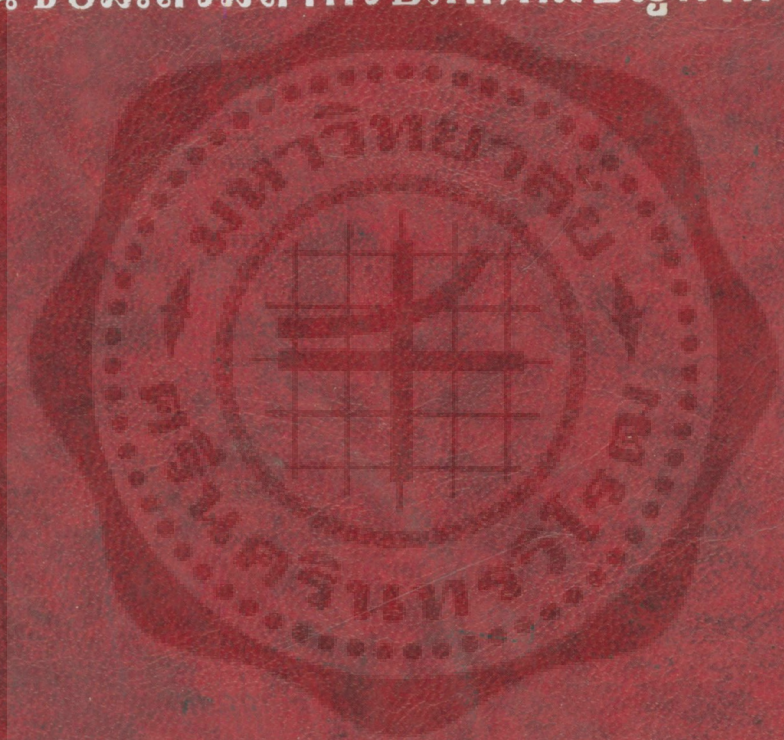

การสอนซ่อมเสริมสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียน

371.3
ส16ก

เรื่อง

การสอนซ่อมเสริมสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียน

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร. 3221678, 3916058

ผู้เขียน

นางสมจิตต์ ศรีชัยรัตน์ อ.บ., ป.ม., M.Ed., D.of PED.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิชาการศึกษา

หัวหน้าแผนกวิชาการสาขิตและทดลองการสอน

วิทยาลัยวิชาการศึกษามุมนวัน

กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ

62968

สารบัญ

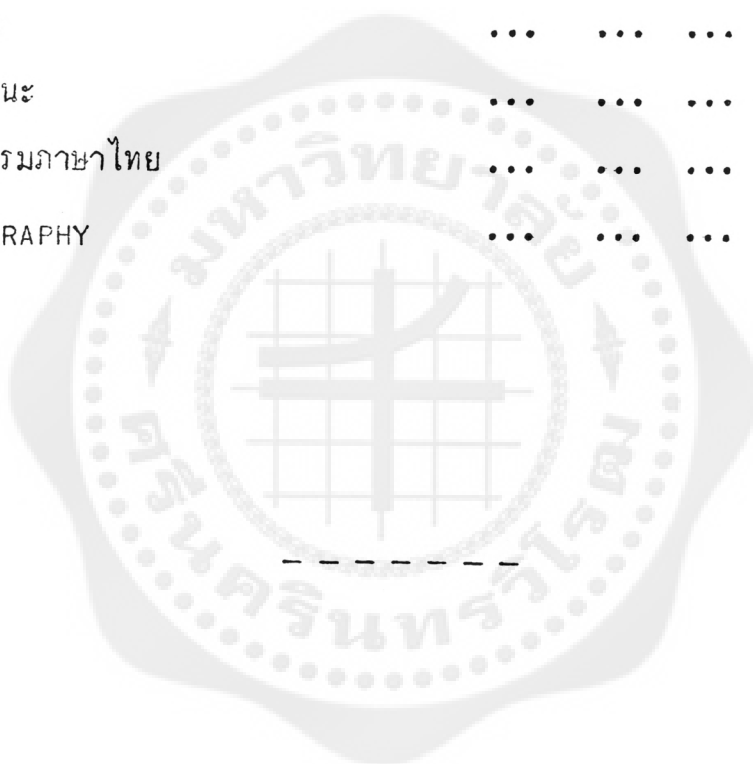
การสอนซ่อมเสริมสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียน

บทที่	หน้า
บทนำ	๑
๑. ความบกพร่องในการเรียน	๕
ความหมาย	๕
สาเหตุของความบกพร่องในการเรียน	๕
การสังเกตเด็กที่มีความบกพร่อง	๘
๒. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียน	๑๑
ปัญหาทางการเรียนของเด็ก	๑๑
ลักษณะเด็กที่เรียนช้า	๑๒
การช่วยเหลือเด็กที่เรียนช้า	๑๔
๓. การสอนซ่อมเสริม	๑๘
ความจำเป็นในการสอนซ่อมเสริม	๑๘
ความหมาย	๑๙
วิธีการสอนซ่อมเสริม	๒๐
๔. การสอนอ่านซ่อมเสริม	๒๓
การอ่านเป็นสิ่งสำคัญในการเรียน	๒๔
สาเหตุของปัญหาในการอ่าน	๒๔
วิธีการสอนอ่านซ่อมเสริม	๒๕
๕. การสอนอ่านซ่อมเสริมในชั้นประถม	๓๔
สาเหตุของปัญหาในการอ่านของเด็กชั้นประถม	๓๔
การแก้ปัญหาในการอ่าน	๓๕
วิธีการสอนอ่านซ่อมเสริม	๓๖
๖. การสอนอ่านซ่อมเสริมในชั้นมัธยม	๓๙
สาเหตุและการสังเกตเด็กเกี่ยวกับปัญหาในการอ่าน	๓๙
การแก้ปัญหาในการอ่าน	๔๐
วิธีสอนอ่าน	๔๐

บทที่

หน้า

๑. การศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล	...	...	...	...	๔๔
ลักษณะของเด็กที่ควรศึกษา	...	...	...	...	๔๔
ข้อมูลในการศึกษาเด็ก	...	...	...	...	๔๔
วิธีการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล	...	...	...	...	๔๖
ตัวอย่างการสังเกตเด็ก	...	...	...	...	๔๘
๒. สรุปและขอเสนอแนะ	...	...	...	...	๕๑
สรุปความ	...	...	...	...	๕๑
ขอเสนอแนะ	...	...	...	...	๕๑
บรรณานุกรมภาษาไทย	...	...	...	...	๕๕
BIBLIOGRAPHY	...	...	...	...	๕๕

บทนำ

ความจำเป็นในการสอนซ่อมเสริม

ครูในโรงเรียนประถมและมัธยมมักจะพบปัญหาเกี่ยวกับเด็กที่เรียนอ่อนอยู่บ่อยๆ เด็กเหล่านี้บางคนเป็นเด็กปัญญาธิ แต่มีปัญหบางอย่างที่ทำให้ไม่สามารถจะเรียนได้เท่าที่ควร บางคนอาจเป็นพวกที่มีปัญหาเกี่ยวกับการอ่าน และบางคนอาจเป็นพวกที่มีความลำบากในการสะกดตัว การคิดคำนวณ หรือการใช้ภาษา เด็กเหล่านี้ไม่ใช่แค่เพียงเรียนอ่อนทางวิชาการเท่านั้น แต่มักจะมีความยากลำบากในการปรับตัวทางด้านสังคมอีกด้วย

มีนักเรียนเป็นจำนวนมากที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษเกี่ยวกับปัญหาทางการเรียน โรงเรียนทุกระดับจึงควร**ได้จัดการสอนซ่อมเสริมขึ้น** โดยทั่วไปครูส่วนมากยังไม่มีประสบการณ์เพียงพอที่จะดำเนินการสอนนี้ได้ เพราะยังขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการวิเคราะห์ปัญหาเชิงจิตวิทยา และวิธีสอนซ่อมเสริมให้แก่เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนในวิชาต่างๆ ได้ถูกต้อง แม้ว่าได้พยายามหาทางช่วยเหลือแก้ปัญหาด้านการเรียนของเด็กเหล่านี้ให้เบาบางลงไปเท่าที่จะทำได้

ในเรื่องการสอนอ่านสำหรับเด็กนั้น แต่เดิมมักถือเป็นหน้าที่ของครูในโรงเรียนประถมโดยตรง แต่โดยความจริงแล้ว ครูในโรงเรียนทั้งสองระดับ คือประถมและมัธยมจะก้องรับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องนี้ และจะต้องรู้จักวิธีการวิเคราะห์และแก้ปัญหาด้านการเรียนของเด็กด้วยกัน

เนื่องด้วยเด็กแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างทั้งในทางสติปัญญา ความสามารถ ความถนัดและความสนใจ จึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องช่วยให้เด็กได้มีโอกาสเรียนตามระดับความสามารถของแต่ละคน เด็กที่มีปัญหาในการเรียน เช่น เรียนไม่ทันเพื่อน การเรียนอ่อนลง และล่าช้า ย่อมเป็นที่หนักใจของครูในการที่จะทำการสอนให้เด็กเรียนไปพร้อมกันทั้งชั้นได้ ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องสอนเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนต่างๆ ให้เรียนได้เท่าที่สามารถจะทำได้

วิธีการที่จะให้ความรู้แก่เด็กตามระดับความรู้ความสามารถนั้น จะต้องอาศัยความรู้และความเข้าใจในการใช้วิธีการที่ถูกต้อง พร้อมทั้งวิธีศึกษาสาเหตุและลักษณะต่างๆ ของเด็กที่มีปัญหาด้านการเรียนด้วย และครูควรมีความเข้าใจเสียก่อนว่า เด็กคนใดที่ไม่ได้แสดงความสามารถทางการเรียนเท่าที่ผู้พิจารณาจะอำนวยได้ ก็ควรที่จะได้รับการสอนซ่อมเสริม (REMEDIAL TEACHING) โดยทั่วไปเด็กในชั้นเดียวกันก็ย่อมมีความสามารถแตกต่างกัน ในบางชั้นอาจมีเด็กที่มีความสามารถในการเรียนสูงกว่าเด็กธรรมดาประมาณ ๒ - ๓ ชั้น หรืออาจมีเด็ก

ที่ล่าช้าและช้ากว่าเด็กปกติ ๒ หรือ ๓ ชั้น ถ้าเราจะบังคับเด็กทุกคนให้เรียนได้ตามระดับความสามารถของแต่ละคนพร้อมๆกันก็ย่อมเป็นการลำบาก โดยเฉพาะเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนก็ย่อมเรียนไม่ทันเพื่อน หรือระดับการเรียนอ่อนลง ส่วนมากทั้งครูและผู้ปกครอง ไม่ค่อยตระหนักเกี่ยวกับความจริงในเรื่องนี้ จึงคอยแต่เคี่ยวเข็ญให้เด็กเรียน เช่น เด็กธรรมดา ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย หาทาทางหลีกเลี่ยงการเรียน และเกิดปัญหามากมาย

เด็กที่กล่าวมานี้เป็นเด็กที่มีภาวะและสติปัญญาที่จะเรียนได้ แต่การที่มีปัญหาทางการเรียนและไม่สามารถเรียนได้เท่าที่ควร อันอาจเกิดจากความขัดข้องบางประการ เช่น การเจ็บป่วย หรือปัญหาทางอารมณ์ ที่ทำให้เด็กต้องชะงักหรือล่าช้าในการเรียนได้ ไม่นับรวมเด็กที่พิการทางร่างกาย หรือจิตใจ เช่น ตามอง หูหนวก หรือปัญญาอ่อน เด็กเหล่านี้จะได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับการศึกษาและอบรมเลี้ยงดูของโรงเรียน และมูลนิธิต่างๆที่ตั้งขึ้นเพื่อเด็กพิการโดยเฉพาะเป็นพิเศษ เช่น โรงเรียนสอนคนหูหนวก โรงเรียนสอนคนตาบอด มูลนิธิสงเคราะห์คนหูหนวก และมูลนิธิสงเคราะห์คนพิการ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีเด็กที่ได้รับการยกเว้นการเข้าเรียนที่ไม่สามารถจะเข้าเรียนวิชาเบื้องต้นได้เท่าที่ควร ตามจำนวนและประเภทที่กระทรวงศึกษาธิการได้สำรวจไว้ดังนี้

ตารางที่ ๑
จำนวนเด็กอายุในเกณฑ์บังคับเรียนที่รับการยกเว้นการเข้าเรียน (๑)

พ.ศ. ๒๕๐๕ จำแนกตามเหตุยกเว้น

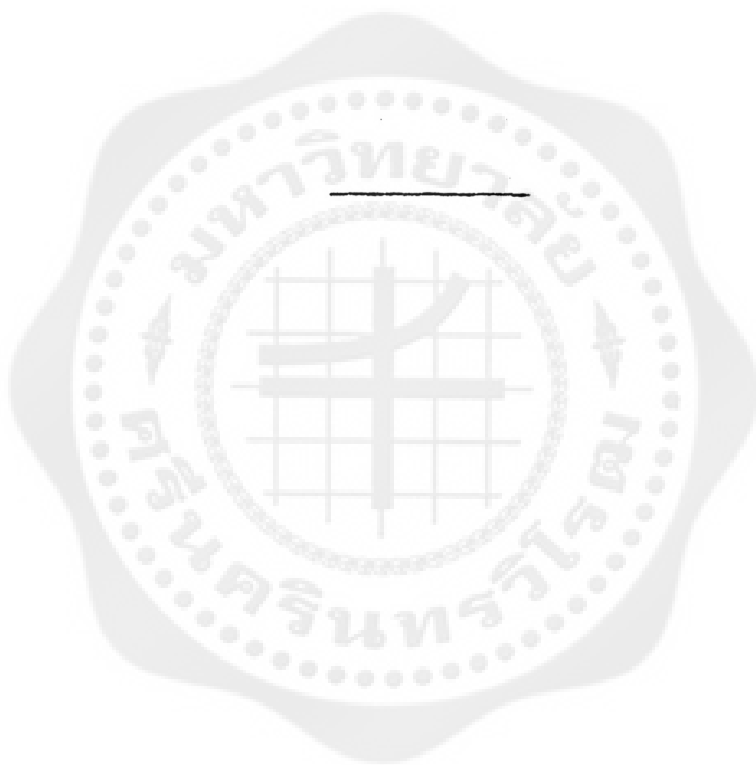
NUMBER OF CHILDREN AT COMPULSORY EDUCATION EXEPTED FROM
SCHOOL, BY CAUSE, 1962

เหตุยกเว้น CAUSE	จำนวนเด็ก CHILDREN		
	รวม TOTAL	ชาย M	หญิง F
รวมทั้งสิ้น TOTAL	๓๑,๕๒๓	๑๖,๑๖๘	๑๕,๓๕๕
บกพร่องในส่วร่างกาย PHYSICALLY HANDICAPPED	๑,๓๘๕	๕๖๒	๘๒๓
บกพร่องในกำลังความคิด MENTALLY HANDICAPPED	๕๓๖	๔๕๕	๘๑
เป็นโรคเรื้อรัง CHRONIC DISEASE	๔๓๓	๒๕๓	๑๘๐
เป็นโรคติดต่อ INFECTIOUS DISEASE	๕๑๓	๒๔๒	๒๗๑
บ้านอยู่ห่างโรงเรียนเกิน ๒,๐๐๐ เมตร LIVING OVER 2,000 METRES FROM SCHOOL	๒๖,๕๓๒	๑๓,๘๔๑	๑๒,๖๙๑
หาเลี้ยงบิดามารดาพิการ EARNING THE LIVING FOR CRIPPLE PARENTS	๒๓๖	๑๑๑	๑๒๕
ไม่เหมาะสมที่จะเรียน IMPROPER TO BE IN ELEMENTARY SCHOOL	๕๖๐	๒๖๐	๓๐๐

หมายเหตุ - ขาดข้อมูลของจังหวัดนครศรีธรรมราช และ จังหวัดแมฮ่องสอน

NOTE - DATA FROM CHANGWAD NAKHORN SRITHAMRAT AND MAEHONGSON
ARE NOT INCLUDED.

เด็กที่ได้รับการยกเว้นนี้ สำหรับประเภทบ้านอยู่ห่างโรงเรียนเกิน ๒,๐๐๐ เมตร หาเลี้ยง
บิณฑาคารที่พิการ และมีความเป็นอยู่ไม่เหมาะสมที่จะเรียน อาจเป็นเด็กที่มีสติปัญญาสูง
ถ้าหากได้มีโอกาสได้เข้าเรียนเช่นเด็กอื่นๆ ก็คงจะเรียนได้ก็อย่างเด็กธรรมดาทั่วไป แต่
เนื่องด้วยมีความจำเป็นในการจะมาเข้าเรียนได้โดยถือเป็นเหตุสุดวิสัย จึงได้รับการยกเว้น
เป็นกรณีพิเศษ.

บทที่ ๑
ความบกพร่องในการเรียน

การที่เด็กที่มีปัญหาทางการเรียน ย่อมมีสาเหตุต่างๆกัน สาเหตุที่พบโดยทั่วไป ได้แก่ การเจริญเติบโตทางสมองช้า ความบกพร่องของอวัยวะสัมผัส ความไม่มั่นคงของอารมณ์ ความกลัว และความเจ็บไข้ สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นเหตุที่อาจทำให้เกิดบกพร่องในการเรียนได้ สาเหตุเหล่านี้เมื่อรวมเข้ากับความยากของวิชาที่เรียน ย่อมเป็นสาเหตุที่ใหญ่หลวงพอที่จะทำให้เด็กเกิดความบกพร่องในการเรียนได้ เด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนเหล่านี้ ควรได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ โดยที่ครูควรจะได้พิจารณาถึงสาเหตุเหล่านี้ต่อไป

๑. การเจริญเติบโตทางสมองช้า ถ้าสองทดสอบเด็กเป็นจำนวนมากๆ จะเห็นได้ว่าเด็กเรียนช้าเป็นเด็กที่มีความเจริญเติบโตทางสติปัญญาช้ากว่าปกติ เด็กเช่นนี้ เราจะได้พบเห็นทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นสอนในชั้นใด ลักษณะที่จะเห็นได้ง่ายก็คือ เด็กเป็นผู้ขาดความสามารถในการเรียน นอกจากนั้นยังขาดความสนใจ และขาดประสิทธิภาพอีกด้วย

ความเจริญเติบโตทางสติปัญญานั้น ย่อมมีส่วนสัมพันธ์กับความสนใจของเด็กเป็นอย่างมาก เด็กที่มีสติปัญญาค่ำมักไม่สนใจในการเรียน และการขาดความสนใจในการเรียน ก็ยิ่งทำให้สติปัญญาของเด็กต่ำลงไปอีก ถ้าปล่อยให้เป็นเช่นนี้เรื่อยๆไป เด็กจะยิ่งมีความบกพร่องในการเรียนเพิ่มมากขึ้นจนแก้ไขไม่ไหว นอกจากนี้การบรรจุภาวะของเด็กที่มีสติปัญญาปกติ ก็อาจแตกต่างกันด้วย

เด็กบางคนมีลักษณะคล้ายสติปัญญาค่ำเพราะอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ส่งเสริมในการเรียน ก็จึงไม่เคยได้รับประสิทธิภาพที่จะช่วยให้ตนเรียนได้โดยดี เด็กเช่นนี้มีอยู่เป็นจำนวนไม่น้อย และมีมากที่สุดที่สุกในครอบครัวที่ยากจน และในชนบทที่ห่างไกลความเจริญ

๒. ความบกพร่องของอวัยวะสัมผัส การเรียนย่อมต้องใช้อวัยวะสัมผัสที่สำคัญสองอย่าง คือ ตา และ หู เช่น สายตาสั้น โรคตาเรื้อรัง หรือหูพิการได้ยินไม่ถนัด ถ้าอวัยวะทั้งสองนี้บกพร่องไปด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง เด็กจะได้รับความลำบากในการเรียนอย่างมาก ความบกพร่องเช่นนี้ ถ้าไม่รีบแก้ไขเสียแต่ตอนต้น จะทำให้ผลการเรียนของเด็กเสียไปโดยใช่เหตุ ดังนั้น ครูควรที่จะสังเกตดูความผิดปกติทางหู และ ตา ของนักเรียนให้ดี ถ้าเห็นอาการที่สื่อถึงความผิดปกติของอวัยวะทั้งสองนี้ ก็ควรจะส่งให้แพทย์ตรวจทันที เมื่อพบข้อบกพร่องแล้ว ควรแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเพื่อหาทางรักษาหรือแก้ไขต่อไป

๓. ความบกพร่องในการพูด ความบกพร่องในการพูดก็เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่ง ที่จะทำให้การเรียนของเด็กเลวลง เพราะการพูดเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการติดต่อระหว่างมนุษย์ ความบกพร่องที่ปรากฏโดยทั่วไป ได้แก่การพูดติดอ่าง การออกเสียงไม่ชัด เช่น ชอบออกเสียงเป็นตัว อ. คำว่าโรงเรียน เป็น โองเอียน ออกเสียง ค เป็น ล, คี เป็น ลี เค็ก เป็น เหล็ก, น เป็น ง กิน เป็น กิง, กัน เป็น กัง, ง เป็น น จริง เป็น จิน ลิง เป็น ลิน, ล เป็น ย แล้ว เป็น แย้ว, มิค เป็น มิก และสะกดตัวผิดไปด้วย บางทีความบกพร่องเหล่านี้ก็อาจเกิดจากความผิดปกติของอวัยวะในการพูดของเด็กเอง หรือการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี เมื่อความบกพร่องเหล่านี้ติดตัวไปนาน เด็กจะเป็นคนไม่กล้าพูด เพราะกลัวจะถูกล้อ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาทางอารมณ์ได้มาก และเมื่อมีปัญหาทางอารมณ์เกิดขึ้นแล้ว การเรียนของเด็กย่อมเสียไปด้วย

๔. ความพิการต่างๆ โรคภัยไข้เจ็บและอุบัติเหตุที่ร้ายแรงอาจจะทำให้ร่างกายของเด็กพิการไป ความเจ็บป่วยเช่นนี้ ถ้าเจ็บอยู่นาน บ่อมทำให้เด็กเสียการเรียนไป ซึ่งก็เป็นการธรรมดา ที่จะต้องทำให้เด็กบกพร่องในการเรียน นอกจากนี้ ความพิการยังทำให้เด็กเกิดปัญหาในการวางตัวในสังคม ซึ่งบางทีก็มีผลถึงกับทำให้เด็กเรียนไม่ดีได้อย่างมาก

๕. ความบกพร่องในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ความบกพร่องเช่นนี้ เกิดจากอารมณ์ของเด็กเป็นส่วนใหญ่ บางทีฐานะทางบ้าน หรือความบกพร่องทางร่างกาย ก็มีผลทำให้เด็กปรับตัวในสังคมไม่ถูกต้องได้มากเช่นเดียวกัน เด็กบางคนขาดความสามารถในการเผชิญกับความจริง เมื่อมีผู้พูดด้วย ก็ดูเหมือนจะไม่เข้าใจ และไม่ไต่ถาม มีท่าทางเหมือนคนไม่มีจิตใจ บางทีก็แสดงความสงสัยหรือเข้าใจเจตนาอารมณ์ของผู้อื่นผิดไป

บางคนก็มีลักษณะหลีกเลี่ยงการติดต่อกับผู้อื่น ชอบฝัน (DAY DREAM) และมีปฏิกิริยารุนแรงต่อผู้ที่เข้าไปขัดขวางในเรื่องส่วนตัวของตน เด็กจำพวกนี้ไม่มีความสุข หน้าเศร้าหมอง ความวิตกกังวลและความทุกข์ด้วยความสงสัยต่าง ๆ

บางคนมีสุขภาพทางกายเสื่อมอย่างเห็นได้ชัด เห็นอย่างง่ายอย่างไม่มีเหตุผล มีอาการเหมือนคนชรา เห็นอ้วน อ่อนระโหยโรยแรงอยู่เสมอ และบางคนต่อต้านการงานง่ายๆ ไม่อดทน และไม่ต่อสู้

เด็กประเภทนี้ ครูสังเกตเห็นได้ง่าย เพราะมักเป็นเด็กที่ชอบทำผิดระเบียบ และมีปัญหาทางวินัยอยู่บ่อยๆ ในสมัยที่บ้านเมืองของเรากำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเช่นนี้ เด็ก

ชนิดนั้นวันแต่ละวันจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น เวลาสอน ครูจะเอาใจใส่ แต่เรื่องการเรียนอย่างเดียวไม่ได้ ครูจำเป็นต้องช่วยดูแล ช่วยเหลือให้นักเรียนปรับตัวในสังคมให้ถูกต้องด้วย

๖. ความมีบุคคลิกภาพผิดปกติ เด็กประเภทนี้มีความวิตกกังวลมาก มีท่าทางเคร่งเครียด เต็มไปด้วยความระมัดระวัง พูดเสียงเบาและสั่นเครือและไม่ชัดเจน เหงื่อออกเมื่อถูกซักถาม แสดงอาการเกรงกลัวผู้ใหญ่ บางคนอาจแสดงอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมตลอดเวลา

๗. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับเด็ก ผู้ปกครองบางคนเร่งรัดเด็กจนเกินไป ส่วนผู้ปกครองบางคนก็ประคบประหงมเด็กจนเกินกว่าเหตุ ผู้ปกครองสองประเภทนี้ทำให้เด็กเรียนไม่ได้ดีเท่าที่ควร ดังนั้น การขอความร่วมมือจากทางบ้าน จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการสอนเด็กด้วย(๑)

๘. ความบกพร่องอื่น ๆ นอกจากความบกพร่องใหญ่ ๆ ที่กล่าวมานี้ ยังมีความบกพร่องบางประเภทซึ่งครูจะต้องเอาใจใส่ เช่นเดียวกัน สิ่งที่สำคัญได้แก่การขาดอาหารของเด็กบางประเภท เรื่องนี้ถ้าได้ศึกษาจากผลการค้นคว้าขององค์การนานาชาติที่เข้ามาช่วยเหลือเมืองไทยแล้ว ต้องนับว่าเป็นเรื่องใหญ่ที่ควรเอาใจใส่ เพราะการขาดอาหารย่อมทำให้เด็กมีร่างกายอ่อนแอ และความอ่อนแอก็เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กเรียนไม่ได้ดี

ต้นเหตุของความบกพร่องในการเรียนที่กล่าวมานี้เป็นต้นเหตุโดยทั่วไป พอจะมองเห็นได้ ที่ครูพอจะหาทางแก้ไขและช่วยเหลือ ต้นเหตุที่ร้ายแรงยิ่งกว่านี้ย่อมเป็นเรื่องที่ครูไม่สามารถช่วยได้ ต้องจัดการขอให้แพทย์และจิตแพทย์ช่วยเหลือเป็นพิเศษ

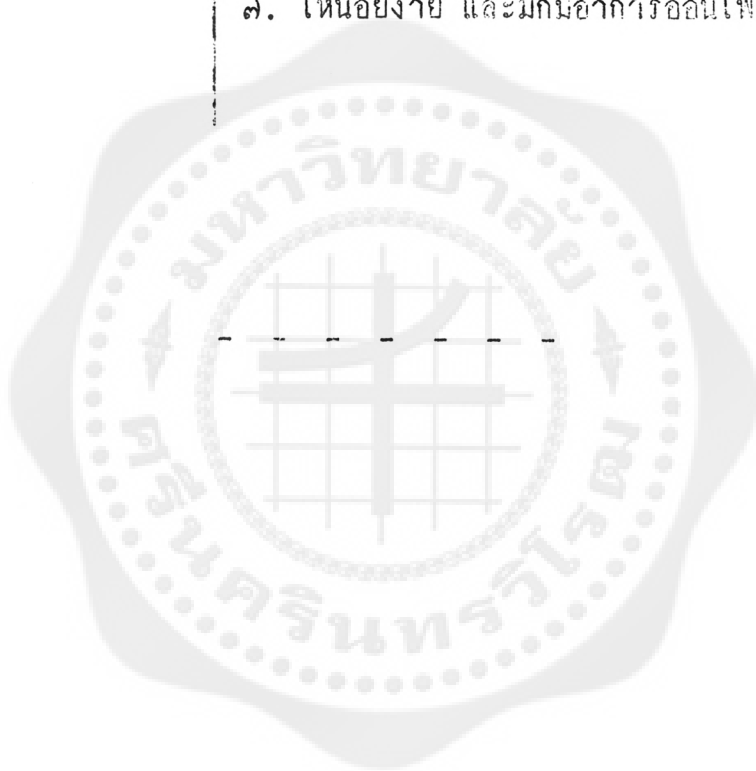
การสังเกตเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียน

ครูโดยทั่วไปอาจจะทราบถึงความบกพร่องเกี่ยวกับการเรียนของเด็กได้โดยอาศัยการสังเกต สิ่งที่ควรที่จะสังเกตก็คือความบกพร่องทางร่างกายและอาการของเด็ก วิธีสังเกตความบกพร่องทางร่างกายนั้น ครูอาจจะใช้แบบสำรวจง่าย ๆ ก็ได้ แบบสำรวจต่อไปนี้ จะใช้ได้ผลดีตามสมควร

ประเภทของความบกพร่อง	อาการ
ก. ความบกพร่องของสายตา	๑. ขอบย่นหนังสือเข้ามาใกล้หน้าเกินไปปกติหรือย่นหนังสือออกจากหน้ามากกว่าปกติ ๒. ท่าคางกระพริบหรือถาหยิ หรือชอบหลับตาบ่อย ๆ ๓. ถูตา ขยี้ตา ตาแดง ตาบวม หรือชอบตาแดง ๔. ปวดศีรษะง่าย คลื่นไส้บ่อย ๆ หรือปวดศีรษะบ่อย ๆ

ประเภทของความบกพร่อง	อาการ
ข. ความบกพร่องของหู	๑. หูได้ยินสม่ำเสมอ ไม่มีขึ้นมีดง หูตึงกว่าปกติหรือหูตึงกว่าปกติ ๒. เขียนหนังสือผิดมาก และออกเสียงผิดมากกว่าผิดปกติ ๓. ไม่เข้าใจคำพูดของคนอื่น หรือแปลคำพูดของคนอื่นผิดพลาดบ่อย ๆ ๔. ชอบตีตนออกห่างเพื่อนฝูง
ค. ความบกพร่องในการใช้วัยวะ	๑. อิริยาบถต่าง ๆ ไม่เรียบร้อย วางท่าทางไม่สม่ำเสมอ ๒. มีอาการมือเท้าสั่น ๓. การเคลื่อนไหวแข็งกระด้าง ๔. การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายไม่ค่อยจะกลมกลืนกัน ๕. แขน ขา ไม่ไต่สักร่วม
ง. การขาดอาหาร	๑. ชอบตาลางพอง ๒. ท้องแบนแฟบ ๓. ไม่กระฉับกระเฉง และมีอาการเหนื่อยอ่อน ๔. ผอม เล็บ และ ผิวหนัง สีดำ ไม่เป็นมัน
จ. ความบกพร่องในการพูด	๑. ออกเสียงไม่ถูกต้อง ๒. พูดซ้ำและติดตะกุกตะกัก ๓. พูดถึงเกินไปหรือค่อยเกินไป ๔. หูได้ยินสม่ำเสมอ ไม่มีขึ้นมีดง ๕. พูดเสียงขึ้นจมูก หรือเสียงแหบแห้ง
ฉ. ความไม่ปกติทางอารมณ์	๑. กัดเล็บ กัดนิ้ว หรือชอบขยี้ผม ๒. ร้องไห้ง่าย

ประเภทของความบกพร่อง	อาการ
	๓. ชักใจ กลัวง่าย ๔. โกรธง่าย ๕. แสดงอารมณ์รุนแรงผิดปกติ ๖. ตื่นตกใจในเวลากลางคืนบ่อย ๆ ๗. เหนื่อยง่าย และมักมีอาการอ่อนเพลียเสมอ

สรุปท้ายบทที่ ๑

เด็กทั่วไปย่อมมีความสามารถที่จะเรียนได้ตามปกติ แต่เมื่อมีปัญหา หรือ
ข้อขัดข้องบางอย่าง อาจทำให้ต้องระงับหรือล่าช้าในการเรียนขึ้น อันนับ
เป็นความบกพร่องในการเรียน อันเป็นสาเหตุของการทำให้เรียนล่าช้า และ
สาเหตุที่ทำให้เกิดความบกพร่องในการเรียน นั้น ก็อาจเกิดขึ้นได้หลายทาง
คือการเจริญเติบโตทางสมองช้า ความบกพร่องทางอวัยวะสัมผัส ความ
บกพร่องในการพูด ความพิการต่าง ๆ ความบกพร่องในการปรับตัว
ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ความมีบุคลิกภาพผิดปกติ และความสัมพันธ-
ระหว่างผู้ปกครองกับเด็ก เป็นต้น สาเหตุเหล่านี้ เป็นหน้าที่ของ
ครู ที่จะต้องทำการสังเกต เพื่อมาประกอบการวิเคราะห์ และหาทางช่วย
แก้ไขต่อไป.

เด็กที่มีปัญหาทางการเรียน

เด็กที่มีปัญหาทางการเรียน คือเด็กที่ไม่สามารถเรียนได้ตามสมรรถภาพ หรือเรียนได้ แต่ไม่สามารถถ่ายทอดความเข้าใจของคนออกมาได้ ทั้งการเขียนและการพูด ในการช่วยเด็กประเภทนี้ ครูต้องแน่ใจเสียก่อนว่า เด็กมีระดับความสามารถและพื้นฐานในการเรียนแค่ไหน ต่อจากนั้นก็จะต้องศึกษาถึงอาการที่ปรากฏขึ้นกับเด็ก เพื่อนำมาพิจารณาประเภทของปัญหาที่ทำให้เด็กได้รับความยุ่งยากในการเรียน

ปัญหาแรก ได้แก่ปัญหาทางอารมณ์ เช่น การที่เด็กมีอาการวิตกกังวลในขณะที่เข้าสอบหรือพูดหน้าชั้น เด็กบางคนอาจเกิดมีอาการปวดศีรษะขึ้นมาทันทีเมื่อเรียนวิชาที่ไม่ชอบ อาการเหล่านี้ อาจสืบเนื่องมาจากปัญหาทางอารมณ์ได้

ปัญหาประการที่สอง เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับการขาดทักษะเบื้องต้นในวิชาที่เรียน เช่น เด็กทำเลขหารผิดเพราะท่องสูตรคูณแม่แปดไม่ได้ ทดไม่เป็น หรือ จำหลักเลขสลับกัน

ปัญหาที่สาม เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับความผิดปกติทางสมอง เช่น เด็กลืมสิ่งที่รู้แล้วเสียง่าย ๆ แทะแล้วก็กลับระลึกขึ้นได้อีก เช่น แทะมักอ่านคำที่มี ๓ พยางค์ไม่ได้ แต่บางกริ่งก็อ่านได้ถูกต้องเหมือนเพื่อนในชั้น กรณีเช่นนี้ ผู้ปกครองควรจะได้ปรึกษาจิตแพทย์เพื่อขอคำแนะนำช่วยเหลือ

ปัญหาชนิดที่สี่ มักปรากฏในโรงเรียนมัธยม เป็นปัญหาทางอารมณ์ของวัยรุ่น เด็กบางคนอาจจะเรียนได้ผลตรงกันข้ามกับที่เคยเรียนมาแล้ว ถ้าสาเหตุเป็นเพราะเด็กเกิดความสนใจในสิ่งอื่น เช่น เพศตรงกันข้าม ปัญหานี้ก็เป็นเรื่องธรรมดา เพราะตามมีจิตใจปรกติขึ้นเมื่อใด และเขาสังคมได้ตามธรรมดาแล้ว การเรียนก็จะกลับเข้าสู่ระดับเดิม แต่การเรียนยังไม่ดีขึ้น ครูและผู้ปกครองควรหาวิธีการศึกษาในอนาคตของเด็คว่า ถ้าปรากฏว่าเป็นสาเหตุใดก็ตามที่ทำให้เด็กเกิดกษัตริย์แย่งควยการแสดงปฏิกิริยาตรงข้าม ทั้งที่ตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม ควรที่จะได้รับการแก้ไขในเรื่องนี้โดยเฉพาะ

ปัญหาที่ห้า เป็นปัญหาเกี่ยวกับเด็กเรียนช้า (MENTALLY RETARDED) ปัญหานี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับเด็กมีสติปัญญาต่ำกว่าเด็กปรกติ

ครูจะสังเกตลักษณะโดยทั่วไปของเด็กเรียนช้าได้ดังนี้:-

(๑) เด็กเรียนช้าโดยทั่วไปนั้น แตกต่างกับนักเรียนอื่นในด้านคุณภาพของการเรียน ไม่ใช่
แตกต่างในเรื่องวิชาที่เรียน หมายความว่า เด็กเรียนช้านั้น โดยมากขาดคุณภาพในการ
เรียนโดยทั่ว ๆ ไป ไม่ใช่ขาดคุณภาพในด้านใดด้านหนึ่ง เช่นเราจะเหมาเอาว่าเด็กที่
ทำเลขไม่ได้ดี เป็นเด็กสติปัญญาต่ำนั้นไม่ถูก เด็กที่ทำเลขไม่ได้ก็นั้น อาจจะมีสติปัญญา
สูง แต่ขาดความสนใจหรือทัศนคติที่ดีต่อวิชาเลขก็ได้ จำเป็นต้องสังเกตดูการเรียนด้าน
อื่น ๆ ด้วย

๒. เด็กเรียนช้ามักจะมีวุฒิภาวะต่ำกว่าอายุจริง และมีความสามารถที่จะเรียนต่ำกว่าเด็ก
อื่นในชั้น หมายความว่า เด็กเรียนช้านั้นไม่ฉลาดเท่าเทียมเด็กอื่นที่มีอายุเท่า ๆ กันและ
เวลาให้เรียนสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เด็กจะต้องใช้เวลาเรียนนานกว่าเด็กธรรมดา และผลงานที่
ได้ก็จะต่ำกว่าผลงานของเด็กอื่น

๓. เด็กเรียนช้ามักจะขาดความสนใจและความมานะพยายามในการเรียน หมายความว่า
เด็กเรียนช้าไม่สามารถวางแผนงานได้ เวลาแก้ปัญหาแก้ไม่ได้และแก้ได้ช้า นอกจาก
นั้น ครูจะพบความจริงว่า ครูกระตุ้นเตือนให้เด็กเรียนช้าสนใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งไยยาก
ถึงนั้น ครูจึงไม่ควรใช้วิธีการจูงใจชนิดเดียวกันสำหรับเด็กทั้งหมดทั้งชั้น ครูจะต้องดัดแปลง
การจูงใจสำหรับเด็กเรียนช้าเป็นพิเศษ

๔. เด็กเรียนช้ามักอ่านหนังสือไม่ได้ การเรียนที่เป็นนามธรรมทุกชนิดย่อมเป็นของยาก
สำหรับเด็กเรียนช้า การอ่านเป็นงานที่ต้องอาศัยเครื่องมือที่เป็นนามธรรม เด็กที่จะ
อ่านได้ก็ต้องรู้จักความสัมพันธ์ระหว่างถ้อยคำกับของจริง เด็กเรียนช้ามักมองไม่เห็นภาพ
สัมพันธ์เช่นนั้น ดังนั้น เวลาเด็กเรียนช้าอ่านหนังสือ จึงมักปรากฏว่าเด็กไม่เข้าใจความ
หมายของถ้อยคำที่ตนอ่านเป็นส่วนมาก

๕. ตามปกติเด็กเรียนช้ามักสามารถใช้วัยะส่วนใหญ่ ๆ ได้ดีกว่าการใช้ความคิดในทาง
นามธรรม การที่เด็กเรียนช้าไม่ค่อยได้ดีเหมือนเด็กอื่นนั้น ตามปกติมักจะเกิดจากการขาด
ความสามารถที่จะจัดระบบความคิดและแปลความหมายของประสบการณ์ออกมาเป็นความ
คิด การใช้วัยะทำงานนั้น โดยทั่วไปไม่ต้องอาศัยความสามารถเช่นนี้ เด็กจึงมักทำได้
ดีกว่าการใช้ความคิดในทางนามธรรม

๖. เด็กเรียนช้ามีอารมณ์แตกต่างกับเด็กปกติ ถ้าสังเกตพฤติกรรมของเด็กเรียนช้าแต่
เพียงผิวเผิน ท่านจะรู้สึกว่าเด็กพวกนี้มีอารมณ์ไม่เหมือนเด็กอื่น แต่เด็กเรียนช้ามักจะ

ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนได้ดีเท่ากับเด็กปกติ เด็กเรียนช้ามักมีอารมณ์พุ่งพวยพานในระบะหนึ่งแล้วก็หายไป และมักจะมีความต้องการแต่ในสิ่งที่ตนพอจะมองเห็นได้ ซึ่งผิดกับเด็กปกติที่มีความคิดอ่านยาวกว่านั้น ถ้าจะกล่าวโดยทั่วไป เวลาเด็กมีอารมณ์ หรือแสดงอารมณ์ออกมา เด็กทุกประเภทย่อมมีอารมณ์รุนแรงเหมือนกัน ขอแตกต่างนั้นอยู่ที่ต้นเหตุของอารมณ์เสียมากกว่า ประสพการณ์บางอย่างอาจทำให้เด็กเรียนช้าเกิดความคับข้องใจในเรื่องเช่นนั้น ด้วยเหตุดังนี้ ครูจึงมีความจำเป็นต้องพิจารณาถึงอารมณ์และต้นเหตุที่ทำให้เกิดอารมณ์ของเด็กให้มาก

๗. เด็กเรียนช้าและเด็กปกติ แตกต่างกันมากในทางสติปัญญาและการใช้เหตุผล เด็กเรียนช้า นั้น มีจิตใจไม่เป็นระเบียบ ครูมักจะสังเกตเห็นได้ว่า เด็กพวกนี้ไม่ค่อยมีเหตุผล ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดมีอยู่หลายอย่าง เป็นคนว่า เด็กเรียนช้าไม่สามารถมองเห็นความไร้เหตุผลของคนอื่น เด็กเรียนช้าไม่สามารถที่จะวัดคุณค่าของตนเองได้ บางทีถึงกับไม่รู้วาทันใดทำผิดไปแล้ว นอกจากนั้น เด็กเรียนช้ายังขาดจินตนาการ ไม่สามารถที่จะสร้างภาพในใจได้ว่า ถ้าตนตกอยู่ในสภาพเช่นนั้น ตนจะเป็นเช่นใด และจะทำให้เกิดผลเสียหายอย่างไร ประสพการณ์รองที่ได้จากคำบอกเล่า หรือการอ่านหนังสือ จะไม่ค่อยมีความหมายสำหรับเด็กประเภทนี้ โรงเรียนส่วนใหญ่ของเรามักจะสอนโดยอาศัยประสพการณ์รอง ดังนั้น เด็กเรียนช้าจึงเสียเปรียบเป็นอย่างยิ่ง

เด็กเรียนช้า มีความสนใจในระยะสั้น เด็กไม่สามารถทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งได้เป็นเวลานาน ๆ เด็กมีความสนใจแคบ มีความอยากรู้อยากเห็นน้อย ขาดความสามารถในการรวบรวมเรื่องราวให้เป็นส่วนรวมที่พอจะเข้าใจได้ นอกจากนั้น ยังไม่เข้าใจสัญลักษณ์ในทางภาษาอีกด้วย

สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ เด็กเรียนช้าไม่สามารถหาหลักการจากประสพการณ์ของตนได้ เด็กพวกนี้มักจะคิดว่า สิ่งที่เกิดขึ้นหลัง เป็นผลของสิ่งที่เกิดขึ้นก่อน เช่น มองเห็นว่า คนได้รับอุบัติเหตุเพราะคนนั้นเดินไปพบแมวดำ เป็นต้น ความไม่มีเหตุผลเช่นนี้ มักจะนำไปสู่การเชื่อถือโชคลาง และถือเป็นเรื่องจริงจัง.

ความช่วยเหลือเด็กเรียนช้า

ลักษณะทั่วไปของ เด็กเรียนช้าที่กล่าวมานี้ แสดงให้เห็นว่า เรายังมีทางที่จะช่วยเหลือเด็กเรียนช้าไ้มาก ถ้าครูเข้าใจลักษณะของเด็กให้ดี อย่างน้อยที่สุด ครูก็มีทางที่จะปลูกฝังให้เด็กเหล่านี้ เป็นพลเมืองที่มีประโยชน์ต่อประเทศชาติ ขอให้ครู พิจารณาดังวิธีการที่จะช่วยเหลือเด็กเรียนช้าให้เรียนได้ผลดี ขอแนะนำสำหรับเรื่องนี้คือ:-

(๑) ๑. เอาใจใส่ต่อสุขภาพของเด็ก เด็กเรียนช้ามักจะมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพหลายอย่าง บางทีปัญหาเรื่องนั้นอาจเกิด เพราะว่าเด็กอยู่ในครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ แต่เด็กที่มาจากครอบครัวดี ๆ ก็เป็นเด็กเรียนช้าได้เหมือนกัน เด็กเหล่านี้ ถึงแม้ว่าจะโตขึ้นก็อยู่ดี ก็มีสุขภาพที่แข็งแรงที่จะคงอยู่ตลอดไป ทั้งนี้ เพราะเด็กขาดสติปัญญา ไม่สามารถที่จะมองเห็นปัญหาทางสุขภาพของตัวเองได้ ถ้าโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากทางบ้านเป็นอันดี โรงเรียนก็สามารถที่จะช่วยเหลือเด็กในด้านสุขภาพไ้มาก

๒. สอนสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อชีวิตในบ้านของเด็กเอง เด็กเรียนช้าส่วนมาก มักมาจากบ้านที่ไม่ค่อยมีระเบียบ ครูควรให้คำแนะนำแก่เด็กเป็นพิเศษเกี่ยวกับปัญหาชีวิตประจำวัน เช่น สอนให้รู้จักซื้อของเป็น ให้เลือกซื้อแต่สิ่งจำเป็น ให้รู้จักประหยัดทรัพย์ และให้รู้จักหาทรัพย์ด้วยการทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นต้น

นอกจากนั้น ครูควรเอาใจใส่สอนให้เด็กรู้จักระวังรักษาเสื้อผ้าของตน รู้จักรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น

๓. พยายามสร้างความมุ่งหมายสำหรับเด็กประเภทนี้ให้ง่ายพอที่เด็กจะทำได้ ไม่วาจะเป็นความมุ่งหมายในทางสังคมหรือทางส่วนตัวก็ตาม เราได้กล่าวมาแล้วว่า เด็กเรียนช้ามีความสนใจแคบ และมีความสนใจในระยะสั้น นอกจากนั้น เด็กมักใช้เวลาว่างไม่เป็น ถ้ามีเวลาว่าง เด็กมักจะไปดูภาพยนตร์หรือฟังวิทยุ หรือเล่นเปะปะโดยไม่มีจุดหมาย ที่เด็กทำเช่นนี้ เพราะไม่มีสติปัญญาที่จะคิดหางานที่มีประโยชน์กว่านั้นมาทำ โรงเรียนหลายแห่งแก้ปัญหานี้โดยจัดกิจกรรมในทางที่มอบให้เด็กทำ เช่น ให้เด็กวาดรูป ปั้นดิน ทำหัตถกรรม หรือเล่นดนตรี เป็นต้น ผลปรากฏว่า เด็กเรียนช้าสามารถหาหน้ในกิจกรรมเช่นนี้ได้มาก

ซึ่งเป็นผลดีแก่ชีวิตของเด็ก คือทำให้ชีวิตของเด็กมีความหมายและมีประโยชน์มากขึ้น

นอกจากนี้ ถ้าครูสามารถสร้างความมุ่งหมายให้เหมาะสมกับความสนใจของเด็ก ได้ เด็กก็จะใฝ่ฝึกหัดนิสัยเบื้องต้นในอันที่จะทำตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมได้ เด็กจะหาทำตนให้เป็นที่ยรักใคร่ของคนอื่นนั้นคืออย่างไร เด็กเข้าใจว่า คนแต่ละคน ควรจะหาประโยชน์ให้แก่สังคม เด็กสามารถเรียนเรื่องเกี่ยวกับระเบียบ ขอบบังคับ และ ความจำเป็นในการที่จะต้องปฏิบัติตามขอบบังคับเหล่านั้น แต่ครูจะต้องให้เด็กเรียนสิ่งเหล่านี้ ที่ละน้อย ให้เหมาะสมแก่สภาพของเขา

๔. สร้างทักษะที่จำเป็นให้แก่เด็ก ทักษะหลายอย่าง เป็นสิ่งจำเป็น สำหรับชีวิตมนุษย์ ครูต้องพยายามฝึกฝนทักษะเหล่านี้ให้แก่เด็กให้ได้ เป็นคนว่า จะต้องฝึกให้เด็กอ่านหนังสือได้ก็พอสมควร ฝึกให้รู้จักพูดและฟัง พอที่จะทำการติดต่อกับคนอื่น ๆ ได้ สำหรับทักษะในทางสังคม ครูก็ควรจะฝึกให้เด็กรู้จักวิธีการประชาธิปไตย ครูควรจะสอนให้เด็กรู้จักคิดเป็นตัวเลขได้ ให้เด็กสามารถเข้าใจถึงเศษส่วน ทศนิยม และ ร้อยละ ทักษะที่กล่าวมานี้ เป็นทักษะซึ่งมนุษย์ในสมัยใหม่จะขาดเสียมิได้ ถึงแม้ว่า ครูมีความจำเป็น จะต้องสร้างความเจริญเติบโตอย่างอื่นให้แก่เด็ก ครูก็ไม่ควรละทิ้งทักษะที่กล่าวมานี้

๕. พยายามจัดประสบการณ์ตรงให้แก่เด็ก ประสบการณ์จริง ซึ่งต้องอาศัยจินตนาการ มาก ๆ ย่อมเป็นประสบการณ์ที่เด็กเรียนซาเข้าใจได้ยาก แต่เด็กจะเข้าใจถึงเรื่องที่ตนสามารถมองเห็น หรือจับต้องได้ ดังนั้น ครูจึงควรห้ามปรามการเล่นหยาบสำหรับสอนเด็กเรียนวิชา เพื่อให้เด็กได้รับประโยชน์เต็มที่

๖. จุดประสงค์สำหรับเด็กเรียนวิชา ควรเป็นจุดประสงค์ที่เด็กสามารถมองเห็นประโยชน์ได้ทันทีทันใด เด็กปกติ จะสามารถมองเห็นจุดประสงค์ในอนาคตอันไกลได้ก็พอสมควร เช่น เด็กจะมองเห็นว่า การขยันเรียนในตอนต้นปี จะทำให้ตนสอบไล่ดีในตอนปลายปี แต่เด็กเรียนวิชา จะไม่มีสายตายาวเช่นนั้น ดังนั้น บทเรียนสำหรับเด็กเรียนวิชา จะต้องเป็นบทเรียนสั้น ๆ ที่มองเห็นประโยชน์ได้ทันทีทันใด

๗. จัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนจากการสัมผัสให้มากที่สุด เด็กเรียนวิชาจะเรียนได้ดี ถ้าสนใจรับต้อง ได้เห็น หรือได้ฟังเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนมา บทเรียนของเด็กเรียนวิชา ควรจะเป็นบทเรียนที่เป็นรูปธรรมมากที่สุด ถ้ามีทางหลีกเลี่ยงได้ ครูควรจะให้เด็กอ่านหนังสือแต่

น้อย และให้ได้นานมาก ๆ ถ้ามีความจำเป็นจะต้องให้อ่านหนังสือ ครูควรจะจัดบทเรียน
เพิ่มเติมให้เด็กได้ประสบสิ่งที่ตนได้อ่านจากหนังสืออีกครั้งหนึ่ง เพื่อช่วยให้เด็กสร้างภาพที่
ถูกต้องจากหนังสือได้ขึ้น

๔. จัดประสบการณ์ให้ง่ายและไม่ซับซ้อน การสอนเป็นหน่วย จะช่วยครูในเรื่องนี้ได้เป็น
อย่างดี กล่าวคือ ในหน่วยงานแต่ละหน่วยนั้น ครูจะจัดประสบการณ์ให้หลายอย่าง ประ
สพการณ์ที่ยาก ก็ให้เด็กฝึกหัดหรือเด็กจดจำรับไปทำ ส่วนประสบการณ์ที่ง่าย ไม่ซับซ้อน ก็
ให้เด็กเรียนซ้ำรับไปทำ นี่เป็นการช่วยเหลือให้เด็กเรียนซ้ำ ได้มีโอกาสทำประโยชน์ ให้
แก่ส่วนรวมไปในตัวด้วย

๕. ให้เด็กทำแบบฝึกหัด หลังจากที่เด็กเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งแล้ว คำแนะนำข้อนี้ ย่อมได้
ใจแก่เด็กทั่ว ๆ ไป แต่ครูจำเป็นต้องทำเช่นนี้สำหรับเด็กเรียนซ้ำ ในบางโอกาส ครู
อาจจะไม่มีเวลาหรือคิดเอวว่า แบบฝึกหัดง่าย ๆ บางอย่างไม่จำเป็นต้องอธิบายอย่างละเอียด
ก็ได้อีก เมื่อให้ทำแบบฝึกหัดไปนาน ๆ เด็กก็จะเข้าใจได้ ครู อาจจะทำเช่นนั้นได้
สำหรับเด็กปกติ แต่เด็กเรียนซ้ำจะไม่มีวันเข้าใจด้วยตนเองได้ ถ้าไม่ได้รับความอธิบายเพิ่ม
เติม ดังนั้น ก่อนที่ครูจะให้เด็กเรียนซ้ำทำแบบฝึกหัดอย่างใดอย่างหนึ่ง ครูจะต้องอธิบาย
ให้แจ่มแจ้ง พร้อมทั้งชี้แจงให้เด็กมองเห็นประโยชน์ของการทำแบบฝึกหัด ให้เด็กมองเห็น
ชัดเจน เด็กเรียนซ้ำจำเป็นต้องทำแบบฝึกหัดมาก ๆ แต่ในการให้แบบฝึกหัดนั้น ครูจะ
ต้องให้อย่างระมัดระวัง และจัดให้เด็กได้ฝึกฝนในสภาพที่แตกต่างกันด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน

สรุปท้ายบทที่ ๒

ส่วนมากของเด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์ มักจะมีปัญหาทางการเรียน อัน
เป็นผลที่ทำให้เด็กเกิดความยุ่งยากในการเรียน ทั้งในระดับ
ประถม และ มัธยมศึกษา ทำให้เกิดสภาพความสนใจ และ
ไม่ตั้งใจเรียน ไม่สามารถมีความเข้าใจอย่างมีเหตุผล ได้ ด้วย
เหตุนี้ ครูจึงมีความจำเป็นต้องศึกษา และทราบถึงต้นเหตุที่ทำให้เกิด
อารมณ์ผิดปกติของเด็กให้มาก เพื่อให้หาทางช่วยเหลือเด็กที่เรียนช้าด้วย
การเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด สอนสิ่งที่จำเป็นประโยชน์ต่อชีวิต เน้น
ไปสู่จุดมุ่งหมายที่สามารถเห็นได้ชัดเจนและง่าย ด้วยการจัดกิจกรรมหรือ
ให้ทำงานง่าย ๆ พยายามสร้างทักษะที่จำเป็น ซึ่งใช้ในชีวิตประจำวัน
แก่เด็ก เหล่านี้เป็นต้น จะเป็นการช่วยให้เด็กเกิดความเชื่อมั่น และ
เข้าใจความหมายได้ง่าย และสามารถปรับตัวได้.

บทที่ ๓

การสอนซ่อมเสริม

การสอนซ่อมเสริมสำหรับเด็กที่เรียนช้า จะได้ผลช้าหรือเร็วย่อมแล้วแต่ความหนักเบาของปัญหาของเด็กแต่ละราย และขึ้นอยู่กับวิธีการแก้ปัญหาของครูด้วย เด็กที่เรียนช้าส่วนมากมักจะเกิดจากปัญหาความลำบากในการเรียนวิชาอื่นๆ พล่อย่อนและล่าช้าไป ปัญหานี้เป็นของธรรมดาสำหรับครูทุกคนในโรงเรียนประถมและมัธยม ซึ่งจะต้องหาวิธีช่วยให้เด็กได้เรียนตามความสามารถ และการสอนซ่อมเสริมนี้เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาของเด็กเรียนช้าได้ การสอนซ่อมเสริมนับเป็นส่วนสำคัญของการสอนที่ดี การสอนซ่อมเสริมควรจะได้เริ่มตั้งแต่ชั้นประถมและมัธยมไปจนถึงชั้นอุดมศึกษา ซึ่ง DoLCH ได้กล่าวถึงการสอนซ่อมเสริมในระดับชั้นต่างๆว่า "แม้ครูที่สอนชั้นประถมจะมีความสามารถหาการสอนที่เยี่ยมอย่างไร ก็ต้องมีนักเรียนที่อ่านหนังสือช้า เลื่อนชั้นขึ้นไปเรียนในชั้นสูงขึ้นเสมอ และเป็นไปไม่ได้ที่จะให้เด็กเรียนช้าขึ้นเพราะเหตุนี้อย่างเดียว และก็เป็นอย่างนี้เหมือนกันที่ครูจะสามารถแก้ปัญหาความลำบากในการอ่านหนังสือของเด็กในชั้นได้ทั่วและหมดไปได้ ฉะนั้นครูที่สอนในชั้นต่อไปจึงต้องรับเด็กที่มีปัญหาในการอ่านอยู่บ้างเรื่อยไป"

เราจะเห็นได้ว่า ครูที่สอนในระดับต่างๆ ก็ต้องพบปัญหาเกี่ยวกับเด็กที่อ่านหนังสือช้าเป็นทอดๆกัน จนถึงชั้นมัธยมและอุดมศึกษา

จากผลของการทดสอบการอ่านไทย เพื่อจัดสอนซ่อมเสริมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๑๓๕ คน ของโรงเรียนมัธยมสาขิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวัน จะแสดงให้เห็นระดับความสามารถของเด็กในระดับชั้นมัธยมดังนี้

ตารางที่ ๒ (๒)

การวัดระดับชั้นของการอ่าน นักเรียนจำนวน ๑๓๕ คน ชั้นประถมศึกษาที่ ๕

โรงเรียนมัธยมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวัน

ระดับชั้นของการอ่าน		จำนวนนักเรียน	เปอร์เซ็นต์
ชั้นประถมศึกษาที่ ๕	๕	๑	.๗๓
	๖	๖	๔.๔๔
	๗	๒๐	๑๔.๘๑
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑	๑	๕๐	๓๖.๖๖
	๒	๑๒	๘.๘๘
	๓	๖	๔.๔๔
รวม		๑๓๕ คน	

จากตารางแสดงผลระดับการอ่านไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เราจะเห็นว่าเด็กที่มีระดับตามระดับชั้นที่เรียนมีจำนวน ๓๖.๖๖% เด็กที่มีระดับการอ่านต่ำกว่าชั้น ๑๔.๘๑% และเด็กที่มีการอ่านสูงกว่าระดับที่กำลังเรียนอยู่ ๑๓.๓๓%

การที่เด็กคนใดเรียนต่ำกว่าระดับวุฒิภาวะของตน แสดงว่าไม่ใช้ความสามารถในการเรียนเท่าที่ควร จำเป็นต้องได้รับการสอนซ่อมเสริม

การสอนซ่อมเสริมหมายถึง การแก้ไขสิ่งบกพร่องหรือขจัดปัญหาทางการเรียนอันเนื่องมาจากเหตุต่างๆที่เกิดจากทัศนคติหรือนิสัยทางการเรียนไม่เหมาะสม หรือปัญหาที่เกิดจากการไม่มีพื้นฐานอันเป็นรากฐานเบื้องต้นในการเรียนเป็นขั้นไป

โดยทั่วไปครูมักจะพบอยู่เสมอว่า เด็กส่วนมากไม่ค่อยมีข้อบกพร่องที่ร้ายแรง และเห็นได้เด่นชัดที่ควรแก้ไขทันที สำหรับเด็กที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างรีบด่วนนั้น มักจะเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนมาก ซึ่งส่วนมากมักจะเกี่ยวกับการขาดทักษะทางวิชาเบื้องต้น เช่น ในวิชาคำนวณ เด็กหกล้มไม่เป็น เขียนกลับหลักกัน อ่านสับสนระหว่าง เลข ๕ กับเลข ๖ ในวิชาภาษาไทย เด็กมักออกเสียงไม่ถูกและเขียนผิด คำว่า ผลึกผ้า เป็น ผักผ้า, พร้าเพรื่อ เป็น ฟ่าเพื่อ, พร้าเพรื่อ หรือ ฟล่าเพื่อ, เประเปื้อน เป็น เปอะเปื้อน หรือ เปลอะเปื้อน เป็นต้น

(๒) ผลการทดสอบระดับความสามารถการอ่านไทย ของแผนกสาธิตและทดลองการสอน วิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวัน ๒๕๐๕

และยิ่งเรียนสูงขึ้น ก็ยิ่งยากมากขึ้นเป็นลำดับ และวิชาคำนวณเป็นวิชาสำคัญที่เป็นวิชาบังคับในการเรียนระดับสายสามัญ สาเหตุของการเรียนอ่อนในวิชานี้ มักเกิดจากการเรียนไม่เข้าใจตั้งแต่ต้น และส่วนมากพยายามใช้การท่องจำ

๒. วิชาภาษาอังกฤษ เป็นวิชาบังคับในหลักสูตรตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จนถึงชั้นอุดมศึกษา วิชานี้ถือเป็นวิชาสำคัญที่นักเรียนควรจะได้มีการฝึกฝนให้รู้จักไวยากรณ์ถูกต้อง ความบกพร่องของนักเรียนส่วนมากมักจะเป็นการออกเสียง และการเขียนภาษาให้ถูกต้องตามหลักภาษา

สาเหตุที่ทำให้เกิดการบกพร่องนี้ก็อาจเนื่องมาจาก -

- (๑) ขาดความสนใจ
- (๒) ความบกพร่องทางร่างกาย
- (๓) ไม่ได้รับการฝึกฝนอย่างเพียงพอและถูกต้อง

๓. วิชาภาษาไทย การเรียนวิชานี้ เป็นวิชาสำคัญวิชาหนึ่ง เพราะวิชานี้เป็นวิชาที่สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ เช่น วิชาสังคมศึกษา วิชาสุขศึกษา วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาคำนวณ เป็นต้น การที่เด็กมีความสามารถเรียนได้ดี ก็เนื่องจากเด็กผู้นั้นมีความสามารถในการอ่าน และเข้าใจความหมายของบทเรียน, คำถาม, โจทย์เลข, หรือการอธิบายของครู ได้ชัดเจนและถูกต้อง แต่ตรงกันข้าม เด็กที่เรียนช้านั้น มักจะเป็นผู้ที่เข้าใจบทเรียนช้า หรืออ่านหนังสือไม่รู้เรื่อง จึงทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน จึงกลายเป็นเด็กเรียนช้าได้เหมือนกัน เพราะการเรียนทุกวิชาที่มีความสัมพันธ์กับวิชาภาษาไทย ก็ต้องอาศัยการอ่านและการเข้าใจบทเรียนอย่างดี ฉะนั้น เด็กที่เรียนช้าอันเนื่องมาจากเหตุนี้ จึงควรได้รับการสอนซ่อมเสริม ดังที่จะได้กล่าวอย่างละเอียดในบทหน้าต่อไป.

สรุปท้ายบทที่ ๓

การสอนซ่อมเสริมเป็นการสอนที่จัดไว้เพื่อช่วยเด็กที่เรียนช้า เมื่อครูได้ทราบถึงสาเหตุของการเรียนช้าของเด็กแล้ว ครูก็จะดำเนินการสอนซ่อมเสริมได้ โดยสรุปความหมายของการสอนซ่อมเสริมมีดังนี้ -

- (๑) เป็นการแก้ไขสิ่งบกพร่องที่ทำให้เสียผลในการเรียน
- (๒) เป็นการส่งเสริมความสามารถในการเรียนของเด็กเท่าที่ควรมีการสอนซ่อมเสริม อาจจัดสอนได้หลายวิชา คือ วิชาคำนวณ วิชาภาษาอังกฤษ และวิชาภาษาไทย ซึ่งเป็นวิชาหลักและรากฐานเบื้องต้นของการศึกษาสำหรับเด็ก.

บทที่ ๔

การสอนอ่านซ่อมเสริม

ตามที่ได้นำมาแล้วว่า การสอนซ่อมเสริมนั้นอาจจัดสอนในวิชาต่างๆ ได้หลายวิชา แต่ในบทนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงการสอนอ่านซ่อมเสริมโดยเฉพาะ ทั้งนี้เพราะเหตุผล ๒ ประการ คือ

๑. การอ่านนับเป็นทักษะเบื้องต้นในการเรียนวิชาอื่นๆ เด็กคนใดที่มีปัญหาในการอ่าน ก็มักจะมีปัญหาในการเรียนวิชาอื่นๆ ด้วย จึงจำเป็นต้องแก้ไขจุดนี้เสีย

๒. ในวงการศึกษาและจิตวิทยาได้มีการค้นคว้าเกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริมเกี่ยวกับการอ่านมากกว่าในวิชาอื่น จึงขอนำผลของการวิจัยเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เด็กอ่อนในวิชาภาษาไทย ของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก

ตารางที่ ๓^(๓)

ค่าคะแนนของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และประถมศึกษาปีที่ ๔ เกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เด็กอ่อนในวิชาอ่านไทย คิดเป็นอัตราร้อยละ

เด็กอ่อนในวิชาภาษาไทย เพราะ	ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ (๙๐๕ คน)			ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ (๕๔๖ คน)		
	เป็นจำนวน มาก	เป็นจำนวน น้อย	ไม่ตอบ	เป็นจำนวน มาก	เป็นจำนวน น้อย	ไม่ตอบ
เกียจคร้าน	๑๑.๘	๓๖.๕	๑๑.๓	๑๑.๖	๓๖.๕	๑๑.๕
ไม่สนใจ	๑๖.๒	๓๒.๕	๑๐.๕	๑๐.๓	๓๖.๕	๑๒.๘
ต้องเรียนหลายวิชา	๒๕.๕	๕๓.๑	๒๑.๔	๑๘.๘	๕๔.๓	๒๔.๕
อุปกรณ์การเรียนการสอนอ่าน ไม่เพียงพอ	๓๗.๕	๔๔.๑	๑๘.๔	๒๖.๔	๕๖.๐	๑๗.๖
พ่อแม่ยากจน	๔๗.๐	๔๔.๕	๗.๕	๓๕.๑	๕๖.๘	๘.๖
พ่อแม่ไม่เอาใจใส่	๓๕.๕	๕๓.๘	๖.๓	๓๒.๐	๖๐.๕	๗.๕
สุขภาพของเด็กไม่ดี	๘.๒	๘๐.๕	๑๐.๕	๕.๕	๘๑.๐	๑๓.๖
สติปัญญาของเด็กต่ำ	๓๒.๖	๕๖.๕	๑๐.๕	๒๓.๖	๖๔.๖	๑๑.๘
ร่างกายของเด็กพิการ	๒.๐	๘๒.๕	๑๕.๖	๑.๕	๘๑.๐	๑๗.๖
ยังไม่พร้อม	๑๓.๖	๗๒.๘	๑๓.๖	๓.๕	๘๐.๘	๑๕.๓

(๓) การวิจัยหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก กับ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๐๖ - ๒๕๐๗ หน้า ๒๘๓

สาเหตุที่ทำให้เด็กเรียนอ่อนในวิชาอ่านไทย

เมื่อพิจารณาสาเหตุต่างๆ ที่ทำให้เด็กอ่านได้ช้า ตัวอย่างตารางที่ ๓ จะเห็นว่าสาเหตุที่ค่อนข้างสำคัญในความเห็นของครู อาจแยกได้เป็น ๓ ประการ คือ สาเหตุอันเนื่องมาจากขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอนอ่านในโรงเรียน สาเหตุอันเนื่องมาจากบิดามารดาอยากจน ไม่มีเวลาเอาใจใส่ต่อการเรียนของลูก หรือบางคนอาจต้องใช้ลูกทำกิจการงานบางอย่างเพื่อช่วยเหลือทางบ้านทำให้เด็กต้องขาดเรียน เรียนไม่ทันเพื่อน และสาเหตุประการที่สามสืบเนื่องมาจากตัวเด็กเอง คือเด็กบางคนมีภูมิตึบ ก็จะสอนอย่างไรก็ยังไม่อ่านนั่นเอง

คำตอบของครูในเรื่องนี้นับว่าน่าสนใจ เพราะแสดงให้เห็นในด้านของครูบ้างว่า การที่เด็กเรียนอ่อนนั้น เนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ มิใช่เป็นเพราะครูสอนไม่ดีแต่เพียงอย่างเดียว ดังที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็ก มักจะลงเป็นข้อยุติ เมื่อบุตรหลานของตนเรียนอ่อน

นอกจากนี้เด็กบางคนอาจยังไม่พร้อมที่จะเริ่มหัดอ่านเร็วเท่าเด็กอื่นๆ เด็กบางคนอาจไม่สามารถจะหัดอ่านได้เร็ว หรือหัดอ่านหนังสือที่ยากเท่ากับเด็กคนอื่นๆ แต่เด็กเหล่านี้ มิใช่จะต้องการวิธีการซ่อมเสริม หากแต่ต้องการเวลาทีนานกว่า การทบทวนที่บ่อยครั้งกว่า หรืออาจต้องการความช่วยเหลือในการหัดเทียบเสียง หรือในการพัฒนานิสัยการอ่านที่ดี หรือไม่ต้องการหนังสือหัดอ่านที่ง่ายกว่าเด็กอื่นๆ จะอ่านได้ ถ้าจะพูดให้สั้นเข้า ก็คือ เด็กดังกล่าวนี้ ต้องการการสอนเป็นรายบุคคลมากกว่า

หากจะกล่าวว่าเด็กที่มีปัญหาในการอ่าน เป็นเด็กอ่านหนังสือไม่ออก ดูออกจะเป็นคำหนักเกินไป ความจริงการอ่านของเด็กบางคนในชั้น ย่อมทำความหนักใจและหนักแรงแก่ครูมาก แต่หากครูพยายามศึกษาหาวิธีการ ชักข้อขัดข้องของเด็กด้วยความอดทน และคล้ามเห็นอกเห็นใจ ก็มีทางที่จะช่วยให้เด็กเหล่านี้พัฒนาความสามารถในการอ่านจนสำเร็จได้ ส่วนที่จะได้ผลช้าหรือเร็วนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความหนักเบาของปัญหาของเด็กแต่ละราย และอยู่กับวิธีการสอนของครูด้วยการสอนอ่านเพื่อช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวเรียกว่า "การสอนอ่านเพื่อซ่อมเสริม" (REMEDIAL TEACHING)

ต้นเหตุที่ทำให้เกิดข้อขัดข้องในการอ่าน

เด็กไม่สามารถจะเรียนอ่านได้อย่างปรกตินั้น น้อยรายที่จะเป็นเพราะเหตุใดเหตุหนึ่งอย่างเดียว มีคำกล่าวกันว่า

"การสอนอ่านเพื่อซ่อมเสริม ไม่มีอะไรที่ผิดแผนไปกว่าการสอนอ่านอื่นๆ ทั้งนี้หมาย

ความว่า วิธีการสอนอ่านเพื่อซ่อมเสริม ก็เหมือนกับวิธีการที่จะใช้ในการอ่านชั้นแรก ให้ได้ผล
นั่นเอง"

เด็กส่วนมากที่ต้องการอ่านเพื่อซ่อมเสริม ย่อมเป็นเด็กที่เคยประสบความล้มเหลวใน
การอ่านมามาก จนเกิดความรู้สึกว่า มีความลำบากใจในการเรียน แล้วมักจะก่อให้เกิดทั้ง
ปัญหาทางอารมณ์และปัญหาการอ่านด้วย เด็กดังกล่าวนี้ มักจะมีความเกลียดชังการอ่านทุกชนิด
เอาอย่างมากมาย และแม้กระทั่งโรงเรียนก็เกลียดด้วย ฉะนั้นปัญหาในการสอนอ่านเพื่อซ่อมเสริม
จึงมักจะเป็นปัญหาสองชั้น คือเป็นปัญหาในการสอนให้เด็กหัดอ่าน และปัญหาการเอาชนะความ
เกลียดชังการอ่าน และฟื้นฟูความสนใจในการอ่าน ตลอดจนสร้างความมั่นใจให้กับเด็กด้วย

การสอนอ่านเพื่อซ่อมเสริม จึงกลายเป็นเรื่องของรายบุคคล ที่ต้องค้นหาให้รู้แน่นอน
ว่า เกิดอะไรบกพร่องขึ้น และเด็กมีความต้องการอะไร แล้วจึงใช้วิธีการสอนธรรมดาที่ดีมา
สอนของความต้องการของเด็กเหล่านั้น

วิธีการที่ครูอาจนำมาใช้เพื่อหาสาเหตุของการอ่านช้า ดังนี้

(๑) สังเกตพฤติกรรมของเด็กในระหว่างเวลาเรียน ครูจะสังเกตได้ว่าเด็กเหล่านี้
จะอ่านคำไม่ติดต่อกัน พลิกหน้าหนังสือไปมาบ่อยครั้ง โดยที่ไม่ได้ตั้งใจอ่าน หรืออ่านออกเสียง
ในเวลาที่ครูให้อ่านในใจ นอกจากนี้ครูอาจจะทราบได้ง่ายขึ้น เมื่อสังเกตเห็นเด็กขณะกำลัง
อ่านหนังสือ ใช้นิ้วหรือคินสอลากไปตามตัวหนังสือ หรือมักหยุดอ่านบ่อยๆ แล้วมองเหม่อไปนอก
ห้องเรียน หรือมองดูรอบๆห้องเรียนตลอดเวลา สิ่งเหล่านี้เป็นการแสดงถึงความสนใจและ
ความสามารถในการอ่านของเด็ก นอกจากนี้ครูยังอาจสังเกตเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนอื่นๆ
ของนักเรียนได้อีกคือ หาดิน หรือคอบของบทเรียนที่กำลังเรียนไม่ถูก

(๒) ในระดับประถม ครูอาจถามถึงความสนใจในการอ่านของเด็กด้วยการนำเรื่อง
ให้นักเรียนกล่าวถึงความต้องการและความสนใจเกี่ยวกับเรื่องที่อยากอ่าน

(๓) ในระดับชั้นมัธยม ครูอาจใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับความสนใจในการอ่าน วิธีนี้ครู
จะทราบได้ว่าเด็กที่อ่านหนังสือช้า มักจะเป็นเด็กที่ไม่ค่อยชอบอ่านหนังสือ ด้วยการให้นักเรียน
ตอบแบบสอบถามดังนี้

ตัวอย่างแบบสอบถามความสนใจการอ่านหนังสือของเด็ก

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

ชื่อ..... ชั้น.....

๑. ท่านชอบทำอะไรบ้างหลังจากเลิกเรียนแล้ว

๒. ท่านชอบเล่นกีฬาประเภทไหน?
๓. ท่านชอบอ่านหนังสือวารสารและหนังสืออะไรบ้าง?
๔. หนังสือประเภทไหนที่ท่านชอบอ่านมาก
 - ก. ชีวิตประวัติ
 - ข. วรรณกรรม
 - ค. นิยายเกี่ยวกับสัตว์
 - ง. ข่าวต่างๆ
 - จ. นิยายอื่นๆ
 - ฉ. เรื่องลึกลับ
 - ช. โกลดกลอน
 - ซ. บทละคร
 - ฅ. เรื่องอื่นๆ
๕. ให้ออกหนังสือที่ท่านได้อ่านมาแล้ว และท่านชอบเรื่องไหนมากที่สุด?
๖. หนังสือส่วนมากที่ท่านอ่านได้มาจากไหน? บ้าน โรงเรียน ยืมจากเพื่อน หรือที่อื่น
๗. ท่านชอบอ่านนิยายประเภทใด?
๘. ท่านชอบอ่านวารสารอะไรมากที่สุด? เพราะเหตุใด?
๙. ท่านชอบอ่านหนังสือพิมพ์หรือไม่? เพราะเหตุใด?
๑๐. ท่านชอบให้คนอื่นอ่านหนังสือให้ท่านฟังหรือไม่? ถ้ามี ใครเป็นคนอ่านให้ท่านฟัง?
๑๑. ท่านได้รับการส่งเสริมอ่านหนังสือเวลาว่างหรือไม่? ถ้ามี ใครเป็นคนช่วยท่านในเรื่องนี้?
๑๒. ท่านอยากมีหนังสือประเภทใดไว้มาก?
๑๓. ท่านชอบเรียนวิชาอะไรมากที่สุด?
๑๔. ท่านอยากมีอาชีพอะไร?

(๔) วัดระดับชั้นการอ่านของเด็ก วิธีนี้ครูจะทราบว่าเด็กที่อ่านหนังสือซ้ำมีความสามารถในการอ่านอยู่ในระดับชั้นใด เช่น เด็กที่อ่านหนังสือซ้ำในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ครูจะทดลองให้เด็กอ่านหนังสือและทดสอบความเข้าใจของเนื้อเรื่องของหนังสือในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ก่อน ถ้าความสามารถและความเข้าใจในการอ่านของเด็กอยู่ในระดับ ๕๐ หรือต่ำกว่านั้น ครูก็จะทดลองให้อ่านหนังสือในระดับชั้นประถมปีที่ ๗ และถ้าระดับการอ่านยังต่ำอยู่อีก ก็ให้ลองอ่านหนังสือในระดับชั้นที่ต่ำลงไปอีก เมื่อครูได้ทราบพื้นฐานเบื้องต้นเกี่ยวกับระดับการอ่านของเด็กแล้ว ก็จะเริ่มการสอนอ่านซ่อมเสริม เพื่อช่วยให้เด็กสามารถอ่านหนังสือได้ตามลำดับ

การสอนอ่านเพื่อซ่อมเสริม

(๑) DOLCH กล่าวว่า "การสอนอ่านเพื่อซ่อมเสริม เปรียบเหมือนกับการใช้ยาเพื่อรักษาโรค ในการรักษาโรค ย่อมมีหลักการทั่ว ๆ ไป ในอันที่จะตรวจสอบฐานของโรค และใช้ยาเพื่อบำบัดโรค ทาง ๆ แผนายแพทย์ย่อมต้องรู้จักใช้หลักทั่วไปเหล่านั้น ให้เหมาะกับโรคหรือคนป่วยเป็นราย ๆ ไป การสอนอ่านเพื่อซ่อมเสริมก็เช่นเดียวกัน มีหลักการทั่วไปที่ครูจะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียน ผู้ต้องการการซ่อมเสริมเป็นรายบุคคล" ทานยูเขียนตำราเล่มนี้ เชื่อว่า หลักการที่เสนอแนะไว้ จะเป็นประโยชน์ในแง่

หลักวิธีปฏิบัติในการสอนอ่านเพื่อซ่อมเสริมที่ โคลซ์ เสนอแนะ มีอยู่ ๕ ขั้น ด้วยกัน แต่มีข้อว่า จะต้องใช้ขั้นทั้ง ๕ นี้แก่เด็กที่มีปัญหาทุก ๆ รายไป เด็กบางคนอาจมีปัญหาในการอ่านมากกว่าเด็กอื่น จึงต้องการการช่วยเหลือหลายวิธี และวิธีปฏิบัติแต่ละขั้น ก็มีความสำคัญต่อสถานการณ์ของแต่ละโรงเรียน แต่เมื่อเรารู้ เข้าใจ ขั้นทั้ง ๕ นี้แล้ว ก็จะช่วยให้เราเข้าใจสถานการณ์ของเด็กแต่ละคนได้ดีกว่า และเข้าใจวิธีดำเนินงานในแต่ละระดับชั้นไคลงแทกว่า ขั้นทั้ง ๕ นั้นมีดังนี้

ก. ย้อนกลับไปเริ่มสอนอ่านจากระดับความสามารถเท่าที่เด็กมีอยู่ในเวลานี้ ความสำคัญขั้นแรกที่จะปฏิบัติต่อเด็กที่เรียนอ่านไม่ได้ก็คือ การตรวจคนให้เห็นชัดว่า ระดับการอ่านอันแท้จริงของเขายู่ในระดับไหน แล้วจึงเริ่มงานจากระดับนั้น นี่เป็นข้อสำคัญสำหรับการสอนทักษะทุก ๆ อย่าง

วิธีการที่จะค้นพบระดับการอ่านของเด็กก็คือ ยื่นหนังสือง่าย ๆ ให้เด็กลองอ่านออกเสียง ชูสัก ๒ - ๓ เล่ม ถ้าเด็กไม่สามารถจะอ่านอย่างราบรื่น ก็ให้อ่านหนังสือที่ง่ายขึ้นอีก ทำดังนี้เรื่อยไป จนกระทั่งเขาอ่านได้อย่างไม่ต้องลังเลต่อคำยากเกินกว่า ๓ คำ ในหนึ่งหน้าหนังสือ เมื่อเห็นว่าเด็กอ่านได้ก็ให้ปิดหนังสือแล้วให้เด็กบอกเรื่องที่เขารับรู้ เขาอาจจะใช้คำของเขาเอง หรือใช้คำในหนังสือ บอกเรื่อง ก็ได้ ถ้าเขายังเล่าเรื่องที่อ่านไม่ได้ ก็ให้อ่านหนังสือที่ยังง่ายขึ้นอีก เมื่อครูพบว่า เขาอ่านโดยไม่ต้องลังเลใด ๆ แล้ว ทั้งสามารถจะเล่าเรื่องที่อ่านได้เรียบร้อยแล้ว ก็นับว่าครูตรวจพบระดับของพื้นฐานการอ่านของเขาแล้ว นี่เป็นงานจุดเริ่มที่ครูจะต้องทำเพื่อแก้ไขการอ่านของเด็ก

ช่วยสร้างประมวลคำคุ้นตา และช่วยให้เด็กจำคำได้เร็วขึ้น

หนังสือที่คนเราอ่านกันทุกวัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่ยากหรือง่ายก็ตาม ย่อมประกอบขึ้นด้วยคำต่างๆ ฉะนั้น ก่อนที่เด็กจะมีความสามารถในการอ่าน เขาจะต้องรู้คำต่างๆ จำนวนมากพอประมาณ เมื่อเด็กมองดูที่ประโยคใดประโยคหนึ่ง หรือความตอนใดตอนหนึ่ง เขาจะต้องจำคำในประโยคได้บางคำ หรือจำคำในตอนหนังสือนั้นเกือบทุกคำ ก่อนที่เขาจะได้ความหมายจากหนังสือในประโยคนั้นหรือตอนนั้น ทั้งนี้ หมายความว่า เขาจะต้องมีคำคุ้นตา (Sight - words) เป็นทุนสำหรับทำงานเกี่ยวกับการอ่านนั้น ด้วยเหตุนี้ เด็กจึงไม่อาจจะทำอะไรกับการอ่านได้ จนกว่าเขาจะมีประมวลคำคุ้นตา (Sight Vocabulary) และเป็นประมวลคำที่ใหญ่พอๆ ซึ่งครูอาจจัดรวบรวมให้นักเรียนอ่านได้ถูกต้องและเข้าใจความหมาย เช่น คำว่า :-

คำว่า	อ่านว่า
เสวก	เส - วก
โตนค	ตะ - โหนค
จรด	จะ - หรค
อาศรม	อา - สม
มณฑป	มน - คบ
มณฑก	มน - ทก
บัณฑิต	บัน - คิต
บัณฑู	บัน - ดู

การออกเสียง ร ล และ ตัวควบกล้ำ เช่น

<u>ตัว ร</u>	ครั้น	พระ	ปราบปราม	ปกครอง	เนรเทศ	ระส่ำระสาย
	สำเร็จ					
<u>ตัว ล</u>	จลาจล	เก่งกล้า	เกลี้ยกล่อม	ถอยกลับ	กลางทาง	ไกล
	กลัว	เกลือกกลัว	ปลา			
<u>เสียงควบกล้ำ</u> ความ	กว่า	ขวา	ควัก	คล้าย	กลอง	กราบ
ตรง						

การสอนคำคุ้นตาใหม่ อาจทำได้โดยให้เด็กอ่านหนังสือออกเสียงให้ใครคนหนึ่งฟัง เพื่อให้ผู้นั้นรู้ว่า เด็กผู้อ่านไม่รู้คำอะไรบ้าง แต่ในหนังสือแต่ละหน้าไม่ควรมีคำใหม่ที่จะต้องเรียนเกิน

กว่า ๓ คำ หากมีคำใหม่มากเกินไป เด็กจะเรียนไม่ได้อะไรจากหนังสือนั้นเลย

ความรวดเร็วในการจำคำคุณตามีความสำคัญเท่ากับขนาด (หรือความมาก) ของประมวลคำคุณตา ถ้าเด็กจำคำคุณตาได้ช้า เขาจะเป็นคนอ่านช้า ความช้าของเขา จะทำให้การอ่านประโยคยืดยาด และพลอยทำให้เกิดความลำบากในการทำความเข้าใจหนังสือที่อ่าน เพราะความตั้งใจของเขาในทุกๆขณะ ที่กำลังอ่านจะต้องถูกแบ่งไปในระหว่างการจำคำและการทำความเข้าใจ ถ้าความตั้งใจของเด็กผู้อ่าน ต้องถูกบันทึกกับการจำคำมาก ส่วนที่จะเหลือให้กับความคิดที่จะเอาความหมายก็คงน้อยเต็มที ถ้าจะให้อ่านได้จริงๆ ควรจะต้องให้สามารถจำคำได้อย่างง่ายดาย และรวดเร็วอย่างยิ่ง เพื่อจะได้ใช้ความตั้งใจให้กับความคิดในการเอาความหมายของหนังสืออ่านได้เต็มที่ ด้วยเหตุนี้เอง การจำคำคุณตาได้ช้า จึงเป็นภาวะที่จะต้องแก้ไข หากเราต้องการจะพัฒนาความสามารถในการอ่านของเด็ก

(๑) วิธีการที่จะสอนให้จำคำคุณตาได้รวดเร็ว และดี ก็คือ ให้เด็กอ่านหนังสือง่ายๆ เด็กยิ่งอ่อน ยิ่งอ่านหนังสือที่ง่ายขึ้น นอกจากนี้ อาจใช้วิธีอ่านบัตรประโยค บัตรวลี บัตรคำ เป็นกัน

๑. สอนให้เด็กหัดแจกลูกหรือเทียบเสียงได้เอง

โดยปกติเด็กควรหัดจำคำด้วยคำได้ทันทีก่อนที่จะนึกถึงการแจกลูกหรือเทียบเสียง ตามเสียงวรรณยุกต์ เช่น กา ก่า ก้า ก๊า ก๋า, ขา ข่า ข้า, ฦ ฦ่า ฦ้า เป็นต้น การสอนให้เด็กหัดแจกลูกเทียบเสียง ในระยะเริ่มหัดอ่านเร็วเกินไป จะเกิดเป็นผลเสียแก่เด็กอย่างหนึ่ง คือ เด็กจะติดนิสัยแจกลูก หรือผัน หรือสะกดตัวในเวลาอ่าน แทนที่จะมองคำทั้งคำในทันที การติดนิสัยแจกลูกในเวลาอ่านจึงมักเป็นเหตุให้เด็กอ่านได้ช้า ด้วยเหตุนี้เราจึงควรให้เด็กได้สร้างนิสัยการอ่านด้วยคำคุณตาในเบื้องต้น ส่วนการหัดแจกลูกนั้น ควรชลอไว้สอนเมื่อเด็กเรียนรู้คำไว้มากและอ่านหนังสือได้อย่างราบรื่นพอสมควรแล้วในเวลานั้น เด็กจะพบคำใหม่ซึ่งไม่เคยอ่านมาก่อนเป็นบางครั้ง และมีทุนประมวลคำมากพอที่จะอาศัยความรู้ในคำกว่าหลายๆคำ มาหัดเทียบเสียงของคำที่พบใหม่ได้โดยไม่ต้องลำบากนัก ครูอาจรวบรวมประมวลคำเทียบเสียงตามตัวอย่างต่อไปนี้

(๑) นายสหัส กาญจนพิงกะ และ นายยง อิงคเวทย์, หนังสือคู่มือครูสำหรับสอนหนังสือสอนอ่านมาตรฐาน กรมสามัญศึกษา หน้า ๓๓ - ๔๒

การเทียบเสียงอักษรกลาง

ก ⁺ กั ⁺ น	ก ⁺ อ ⁺ ไฟ	จ ⁺ จ ⁺ ี	ต ⁺ ต ⁺ อบ
ก ⁺ ัก ⁺ ก ⁺ ือ	ก ⁺ ู	จ ⁺ จ ⁺ ี	ท ⁺ ว ⁺ เต ⁺ ีย
ก ⁺ ไ ⁺ แจ	ก ⁺ ู ⁺ เร ⁺ ือ	เจ ⁺ จา	ท ⁺ ำ ⁺ ต ⁺ อย
โก ⁺ ค ⁺ ง	เก ⁺ ง ⁺ ก ⁺ าง	แจ ⁺ ว	ต ⁺ อย
โก ⁺ โก ⁺	แก ⁺	จ ⁺ บ ⁺ เจ ⁺ า	อ ⁺ อ ⁺ แอ
เก ⁺ า ⁺ อ ⁺	ไ ⁺ กล ⁺	บ ⁺ ำ ⁺ เป ⁺ อ	อ ⁺ อ ⁺ วค
เก ⁺ ไ ⁺ โก ⁺	เก ⁺ า ⁺ แก ⁺	บ ⁺ ู ⁺ บ ⁺ ี	อ ⁺ อ ⁺ อ

การเทียบเสียงอักษรสูง

ส ⁺ ื่อ ⁺ ณ ⁺ า	ห ⁺ ว ⁺ เ ⁺ า	น ⁺ ู ⁺ น ⁺ ี
ส ⁺ ื่อ ⁺ สา ⁺ ค	ห ⁺ เ ⁺ ียม ⁺ หา ⁺ ญ	น ⁺ เ ⁺ ือ ⁺ ย ⁺ แ ⁺ ฉะ
ส ⁺ ื่อ ⁺ ข ⁺ าว	ห ⁺ อบ ⁺ ห ⁺ ว	น ⁺ า ⁺ ว ⁺ โน
ส ⁺ ิง ⁺ สุ ⁺	ห ⁺ แ ⁺ ห ⁺ อม	น ⁺ ุ ⁺ น ⁺ เ ⁺ ียว
ส ⁺ เ ⁺ ริม ⁺ ส ⁺ ร ⁺ ้าง	ห ⁺ าง ⁺ เท ⁺ ิน	น ⁺ า ⁺ ย ⁺ ของ
ส ⁺ ไ ⁺ ศ ⁺ เ ⁺ ร ⁺ ่า	ห ⁺ ิว ⁺ ข ⁺ าว	น ⁺ ง ⁺ ไ ⁺ ถ

การเทียบเสียงอักษรต่ำ

ค ⁺ ู ⁺ ค ⁺	น ⁺ อ ⁺ ย ⁺ ห ⁺ น ⁺ า	ว ⁺ ุ ⁺ ย ⁺ ว ⁺ าย
ค ⁺ ค ⁺ ค ⁺	น ⁺ ิ ⁺ ค ⁺ ห ⁺ น ⁺ อย	ว ⁺ เ ⁺ า ⁺ ว ⁺ ร ⁺ อง
ค ⁺ ค ⁺ เค ⁺ ีย ⁺ ว	น ⁺ เ ⁺ ็ก ⁺ น ⁺ อย	ว ⁺ เ ⁺ น ⁺ ค
ค ⁺ เ ⁺ ไ ⁺ ค ⁺ เ ⁺	น ⁺ ล ⁺ ค ⁺ เ ⁺ ียว	ว ⁺ เ ⁺ ี ⁺ ต
ค ⁺ เ ⁺ ริ ⁺ ห ⁺ ร ⁺	น ⁺ ร ⁺ ม ⁺ ร ⁺ าม	ว ⁺ เ ⁺ प् ⁺ บ

เด็กที่หัดอ่านได้อย่างปรกติ ควรเริ่มหัดอ่านจริงจังในเวลาที่เขาพร้อมจะหัดอ่าน เมื่อ
เด็กรู้ค่าประมาณสัก ๑๐๐ คำ ครูอาจจะเริ่มให้หัดแจกลูกบ้างเพียงเล็กน้อยก็ได้ ไม่เอาจริงเอา
จังนัก เท่าที่ทราบ ในเวลานี้โรงเรียนในจังหวัดพระนครหลายโรงเรียนสอนให้เด็กอ่านหนังสือ
สอนอ่านที่เป็นนิทาน ด้วยวิธีอ่านเป็นประโยคและคำ แล้วเริ่มต้นสอนแจกลูกประกอบไปด้วยในคอน
ภาคปลาย และการแจกลูกนี้ ยังคงสอนต่อไปในชั้นประถมปีที่ ๒ และต่อไปอีก เท่าที่ผู้เขียนได้
สังเกตดูเพียงบางโรงเรียน เด็กประถมปีที่ ๑ ที่ได้รับการสอนอ่านเท่านั้น (คือเริ่มต้นด้วยการ

หัดอ่านเป็นประโยคและคำ) พอถึงต้นภาคปลายก็หัดอ่านหัดเขียนได้เป็นเรื่องเป็นราวก็

ส่วนเด็กที่จำเป็นต้องได้รับการสอนอ่านเพื่อซ่อมเสริมนั้น เราควรย้อนกลับไปตั้งต้นใหม่ ในระดับที่เด็กพอจะมั่นใจในการหัดอ่านได้ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ถึงแม้เด็กจะอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ แล้วก็ตาม หากเด็กอ่อนดิ่งว่านี่คนใดยังมีคำคุ้นตาน้อยอยู่ ก็ยังไม่จำเป็นต้องรีบด่วนสอนแจกลูกนัก เพราะเหตุผลของการแจกลูก ไม่ใช่สิ่งที่เด็กอ่อนจะทำความเข้าใจได้ง่ายนัก

(๒) ขั้นเริ่มแรกของการสอนอ่าน เมื่อพบคำใดที่เป็นคำใหม่ และเป็นคำที่พอจะอาศัยคำเก่าหลายคำมาเทียบเสียงให้เด็กเข้าใจได้ จึงสอนให้ลองหัดเทียบเสียงดู แต่ถ้าหากคำนั้นเป็นคำที่มีเสียงไม่เหมือนกับคำที่เคยเรียนมาแล้ว หรือเป็นคำที่พ้องพ้องกัน เช่น คำว่า ก็ หรือ อยู่ เป็นต้น ก็ควรจงใจให้เด็กหัดอ่านเป็นประโยคที่แสดงความหมาย เช่น พอฝนตกชวาวนา ก็เริ่มปลูกข้าว หรือมิฉะนั้น ก็บอกให้เด็กรู้เสียเลยว่า คำนั้นอ่านอย่างไร

ง. พัฒนานิสสัยที่จะอ่านเพื่อความเข้าใจ

เด็กอ่อนในทักษะการอ่าน มักจะอ่านโดยไม่รู้ว่ากำลังอ่านเรื่องอะไร นิสสัยการอ่านเช่นนี้ ส่วนมากเนื่องมาจากการต้องถูกบังคับให้หัดอ่านหนังสือที่ยากเกินระดับความสามารถมาเป็นแรมปี และหนังสือนั้นก็มักไม่สนุกต่อเด็กด้วย เด็กอ่อนเหล่านี้มักไม่สามารถจะทำความเข้าใจหนังสือที่อ่าน และมักไม่พยายามที่จะทำความเข้าใจ การที่จะแก้ไขนิสสัย "อ่านไม่เอาเรื่อง" เช่นนี้ ครูควรใช้วิธีให้เด็กหัดอ่าน แล้วมีคหนังสือ และเล่าเรื่องที่อ่านเสมอๆ หากหนังสือที่อ่านนั้น เป็นย่อหน้าสั้นๆ เขาอาจเข้าใจความที่อ่านทั้งหมดด้วยคำพูดของเขาเองได้ แต่ถ้าเป็นย่อหน้าค่อนข้างยาว ราว ๕ - ๗ บรรทัด ควรให้เด็กหัดบอกใจความสำคัญของหนังสือย่อหน้านั้นตามตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่างการอ่านเพื่อทดสอบความเข้าใจ

ตัวอย่างที่ ๑

นานมาแล้ว ชายหนุ่มคนหนึ่งได้เดินทางท่องเที่ยวไปในป่าด้วยจุดประสงค์ ๒ ประการ คือ เพื่อแสวงหาต้นไม้พิเศษชนิดหนึ่ง ซึ่งมีคนบอกเขาว่าเป็นยาอายุวัฒนะ เมื่อนำมาประกอบยา

บริโภคน้ำเข้าไปแล้ว จะทำให้เขาเป็นหนุ่มอยู่ตลอดเวลา ไม่รู้จักแก่เฒ่าและโรคภัยไข้เจ็บจะไม่เบียดเบียน จะมีอายุยืนหมื่นปี จุดประสงค์ประการที่สอง ก็เพื่อแสวงหาความสงบสุขจากความวิเวกของป่าเขาลำเนาไพร

สรุปใจความสำคัญคือ ชายหนุ่มคนหนึ่งเดินทางท่องเที่ยวไปในป่าเพื่อหาต้นไม้พิเศษที่เป็นยาอายุวัฒนะ เขามาผสมกับยากินแล้วจะทำให้แข็งแรงและอายุยืนถึงหมื่นปี และเพื่อต้องการมีชีวิตอยู่อย่างเจียบสงบ

ตัวอย่างที่ ๒

บัดนั้น	ฝ่ายพวกอสุราพลซัด
ต้องเวทหนุมานชาญณรงค์	บันดาลบังตาบังใจ
ล้มหลับทับกันทั้งไพร่นาย	จะเกริ่นกรายตรวจราก็หาไม่
บ้างกรนบ้างครางงูไป	ไม่เป็นสติสมประดี

สรุปใจความสำคัญ คือ

บรรดายักษ์ทั้งหลาย เมื่อถูกคาถาสั่งกดของหนุมาน ก็ให้วังงล้มหลับกันหมด การที่จะช่วยฝึกให้เด็กเกิดความเคยชินในเรื่องทำความเข้าใจเช่นนี้ ไม่มีวิธีใดดีไปกว่าให้เด็กฝึกหัด ฝึกหัด และ ฝึกหัด ไปเรื่อยๆ จนกว่าจะเกิดความสามารถขึ้น ช่องทางที่จะให้ฝึกหัดทำความเข้าใจก็มีมาก เช่น ให้เด็กหัดทบทวนความหมายของโจทย์เลขด้วยคำพูดของเด็กเอง ให้หัดทบทวนความหมายหรือใจความของเรื่องในหนังสือสังคมศึกษา ทั้งนี้ มิได้หมายความว่าให้ "อ่านทบทวน" แต่หมายความว่าให้ปิดหนังสือแล้วเล่าเรื่องทบทวน และหลังจากนั้นเป็นเวลาพอสมควร เด็กก็จะได้นำความคิดขึ้น เมื่อใดที่อ่านแล้วไม่รู้เรื่อง ควรจะอ่านซ้ำอีกครั้งหนึ่ง

จ. จัดหาหนังสือที่เหมาะสมแก่ระดับ และน่าสนใจ ให้อ่านมากๆ

เนื่องจากการอ่านเป็นทักษะอย่างหนึ่ง ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการฝึกหัดอย่างมาก คนอ่านหนังสือน้อย ย่อมไม่สามารถจะกลายเป็นคนอ่านเก่งได้ ครูจึงควรส่งเสริมให้เด็กได้อ่านหนังสือมาก แต่หนังสือเหล่านั้น จะต้องง่ายพอเหมาะกับระดับความสามารถปัจจุบันของเด็ก ครูควรตรวจสอบดูว่า เด็กมีความสามารถอยู่ในระดับไหน แล้วเลือกหนังสืออ่านที่น่าสนใจให้เหมาะสมแก่ระดับความรู้และวัยของเด็ก ถ้าเป็นเด็กโต ก็ไม่เป็นการยากที่จะอธิบายให้เข้าใจว่า เขาต้องอาศัยการฝึกหัดเพื่อความชำนาญ เขาจึงควรหัดอ่านหนังสือเพื่อความชำนาญเท่าๆกับอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน

สรุปท้ายบทที่ ๔

เด็กที่เรียนช้า ส่วนมากมักจะเป็นเด็กที่มีปัญหาลำบากในการอ่าน จึงเป็นเหตุที่ทำให้เขาใจทเรียนช้า อ่านหนังสือไม่ทันเพื่อน จึงทำให้การเรียนอ่อน และล้าหลังเด็กอื่นๆได้ ในการสอนซ่อมเสริม จึงควรเริ่มด้วยการแก้ปัญหาลำบากในการอ่านของเด็ก ด้วยการหาสาเหตุของข้อขัดข้องในการอ่าน คือ

(๑) สังเกตพฤติกรรมของเด็กในเวลาเรียน

(๒) ใช้แบบสอบถามความสนใจในการอ่าน

(๓) วัดระดับชั้นการอ่านของเด็ก

แล้วจึงทำการสอนอ่านเพื่อซ่อมเสริมด้วยวิธีการดังนี้ -

- ก. เริ่มต้นสอนจากระดับความรู้ความสามารถเท่าที่เด็กมีอยู่
 - ข. สร้างประมวลคำคุ้นตา เพื่อช่วยให้เด็กจำคำได้เร็วขึ้น
 - ค. สอนให้เด็กหักแจกลูก และเทียบเสียงได้เอง
 - ง. พัฒนานิสัยที่จะอ่านเพื่อความเข้าใจ
 - จ. จัดหาหนังสือที่เหมาะสมแก่ระดับ และน่าสนใจ ให้อ่านมากๆ.
-

การสอนอ่านซ่อมเสริมในชั้นประถม

เด็กที่มีความลำบากในการอ่าน มักจะมีปัญหาเนื่องมาจากการเรียนเบื้องต้นในชั้นประถม เด็กส่วนมากเมื่อเริ่มเข้าเรียนใหม่จะเกิดความกระตือรือร้นที่จะอ่านหนังสือ แต่ถ้าเกิดมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นอุปสรรคต่อความตั้งใจแล้ว ก็อาจทำให้ความสนใจที่มีอยู่ซบเซาไปได้ สิ่งเหล่านี้อาจเกิดขึ้นจากการที่เด็กเริ่มหัดอ่านเร็วเกินไป ก่อนที่จะมีความพร้อมในการอ่าน หรือการที่เด็กถูกเคี่ยวเข็ญให้เรียนมากและสูงกว่าที่ระดับอายุของเด็กจะรับได้ ในกรณีนี้เด็กอาจเรียนได้ แต่ไม่มีความเข้าใจแจ่มแจ้งเท่าที่ควร และยิ่งเมื่อเลื่อนขึ้นไปเรียนชั้นต่อไป ปัญหาที่ยิ่งสะสมพอกพูนมากขึ้น ในโรงเรียนประถมในประเทศที่การศึกษาก้าวหน้า จึงมักจัดให้มีโครงการสอนอ่านซ่อมเสริมและนับเป็นโครงการที่สำคัญอันหนึ่งของโรงเรียน

จากผลของการทดสอบการอ่านออกเสียงของเด็กตั้งแต่ชั้นประถมในโรงเรียนของประเทศในสหรัฐอเมริกา จาก WILD RANGE ACHIEVEMENT TEST ของ JOSEPH JASTAK และ SIDNEY BIJOU ปรากฏว่าการที่เด็กมักอ่านผิดส่วนมากมักเกิดจากต้นเหตุ ๔ ประการคือ

๑. จำตัวอักษรกลับกัน (STREPHIC) เช่น น เป็น ม, ต เป็น ถ, สลิกิ เป็น ชลิกิ หรือการอ่านตัวอักษรในคำหรือพยางค์กลับกัน หรืออ่านข้ามตัวอักษร (PHONIC) เช่น พยายาม เป็น พยาม วิทยาลัย เป็น วิชาลัย โรงพยาบาล เป็น โรงพบาล
๒. อ่านออกเสียงตามรูปอักษรผิด เช่น บัณพิต เป็น บันพิต, มณฑก เป็น มนคก
๓. อ่านเคาตัวอักษรหรืออ่านเเคิมคำลงไป (IDEATIONAL) เช่น เหตุ เป็น เท - ตุ, เปลา เป็น เป - ลา
๔. อ่านออกเสียงผิด เช่น นิคเสียงวรรณยุกต์ (EXPRESSIONAL) เช่น ฉัน เป็น ฉัน, เขา เป็น เค้า

การทดสอบการอ่านออกเสียงของเด็กนี้แสดงให้เห็นต้นเหตุสำคัญในการอ่านเบื้องต้นของเด็กเสียแต่ต้น

จากต้นเหตุดังกล่าว ครูจะช่วยเด็กที่มีปัญหาในการอ่านในระยะเริ่มต้น ให้สามารถอ่านได้ดังนี้

๑. อ่านเป็นคำ (LETTER BY LETTER METHOD) เช่น ก ช ค ง จ
ไปจนครบจำนวนอักษร แล้วฝึกให้อ่านสระ แล้วเขียนจนจำตัวได้

๒. อ่านสะกดคำทีละคำ (WORD METHOD) เช่น ค-า, ห-า, ปล-า,
น-า, น-า

๓. อ่านคำผสมเพื่อให้เข้าใจความหมาย (WORD GROUP METHOD) เช่น
ไปเที่ยว กินข้าว นอนหลับ ดูหนัง แม่น้ำ

๔. อ่านออกเสียงให้ถูกต้อง (PHONETIC METHOD) เช่น ตัว ร , ล
เรือ แล่น เสียงควบกล้ำ ไกล ใกล้ และการอ่านออกเสียงอักษรสูง อักษรกลาง และอักษรต่ำ

๕. อ่านคำให้ถูกต้องตามรูปภาพ (VISUAL METHODS) เช่น แสดงรูปปลา
และให้อ่านคำว่า ปลา อยู่ข้างรูปนั้น และอีกรูปหนึ่งเป็นรูปปลาอยู่ในน้ำ มีคำให้เด็กอ่านว่า
"ปลาอยู่ในน้ำ" อยู่ข้างภาพนั้นด้วย

นอกจากนี้ในการทดสอบความสามารถในการอ่านของเด็กในระดับประถม ครูจึงเห็น
ว่า ระดับการอ่านของเด็กอาจแตกต่างกันมาก เช่น เด็กในชั้นประถมบางคน อาจมีระดับการ
อ่านเท่ากับเด็กที่เพิ่งเริ่มเรียนอ่าน แต่อาจมีเด็กบางคนที่สามารถมีระดับการอ่านสูงกว่าระดับ
ชั้นที่กำลังเรียน ตามผลของการทดสอบระดับการอ่านไทยของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียน
มัธยมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวัน

ตารางที่ ๔

การวัดระดับการอ่านของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ สำหรับการสอนซ่อมเสริมภาษาไทย จำนวน
๑๐๐ คน โรงเรียนมัธยมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวัน

ระดับการอ่าน		จำนวนนักเรียน	เปอร์เซ็นต์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕	๒	๑	๑.๐๐
	๓	๑๐	๑๐.๐๐
	๔	๑๗	๑๗.๐๐
	๕	๒๐	๒๐.๐๐
	๖	๗	๗.๐๐
	๗	๓	๓.๐๐
มัธยมศึกษาปีที่ ๑		๒	๒.๐๐
รวม		๑๐๐	๑๐๐

จากการแสดงของตารางสอนที่ ๔ จะเห็นได้ว่าเด็กส่วนใหญ่ที่มีความสามารถในการอ่านระดับชั้นที่กำลังเรียนอยู่ถึง ๖๐% ส่วนเด็กที่เรียนอ่อนในชั้น จะเป็นเด็กที่มีปัญหาในการอ่านซึ่งมีตั้งแต่ ๑๗% ลงมาจนถึง ๑% สำหรับเด็กที่เรียนค่อนข้างดีก็จะมีระดับความสามารถในการอ่านสูงกว่าชั้นที่กำลังเรียนอยู่ ๗ , ๓ และ ๒

ในการสอนทั่วไป ครูจะดำเนินการสอนเด็กที่มีปัญหาในการอ่าน

๑. จักรรวมไว้ในชั้นเดียวกับเด็กอื่นๆ แต่แยกทำการสอนเป็นกลุ่มตามระดับความสามารถของเด็ก เช่น แยกเป็นกลุ่ม ๑, ๒, ๓ และ ๔ วิธีนี้ครูคนเดียวจะต้องทำการสอนเด็กในกลุ่มต่างๆตามระดับความสามารถ โดยอาจจัดได้คือ เด็กในชั้นประถม ๕ เมื่อแยกกลุ่มตามระดับความสามารถแล้ว กลุ่มที่ ๑ เป็นกลุ่มที่มีความสามารถเท่าระดับชั้นประถม ๖ ครูก็จะให้งานตามระดับของชั้นประถม ๖ บางครั้งครูก็อาจให้งานเพิ่มเติมบ้าง ส่วนกลุ่มที่ ๔ เป็นกลุ่มที่อ่านช้า ครูก็จะให้งานตามระดับชั้นประถม ๔ หรือประถม ๓ ในการสอนแยกกลุ่มนี้ ในเวลาหนึ่งชั่วโมงครูจะแบ่งเวลาประมาณ ๑๕ - ๒๐ นาที ระหว่างการเรียนของชั้นธรรมดา ๑ ชั่วโมงสำหรับการสอนของกลุ่มที่ ๑ และ ๔ ข้อสำคัญครูจะต้องไม่ใช้เวลาในการสอนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งนานเกินไป ซึ่งอาจทำให้การเรียนของกลุ่มอื่นๆต้องเสียเวลาไปด้วย

นอกจากนี้ครูอาจจะทำการสอนให้เด็กที่อ่านช้ามากๆ เพียง ๒ - ๓ คน ด้วยการสอนเป็นรายตัวเป็นกรณีพิเศษ การสอนแบบนี้จะจัดทำได้คือเมื่อเด็กส่วนใหญ่ในชั้นมีระดับความสามารถในการอ่านใกล้เคียงกัน

๒. การจัดพิเศษสำหรับเด็กที่มีปัญหาการอ่าน

โรงเรียนบางแห่งถือว่าการที่เด็กมีปัญหาในการอ่านนั้น เป็นเรื่องสำคัญมาก จำเป็นต้องให้การช่วยเหลือเพิ่มขึ้นและเป็นกรณีพิเศษมากกว่าที่จะสอนในชั้นธรรมดาได้ ในการจัดสอนแยกชั้นนี้จะต้องมีครูที่มีความเข้าใจและประสิทธิภาพเกี่ยวกับการแก้ปัญหาเด็กที่มีปัญหาในการอ่าน พร้อมทั้งมีอุปกรณ์สำหรับการสอนด้วย การที่บางโรงเรียนจัดแยกเด็กอย่างนี้ เพื่อให้เด็กที่มีลักษณะและปัญหาอย่างเดียวกันได้เรียนรวมกัน ดีกว่าที่จะเรียนปนอยู่ในชั้นกับเด็กอื่นๆโดยแย่งเด็กที่มีปัญหาในการอ่านอยู่ในระดับที่ต่ำกว่า อาจทำให้เด็กเกิดความรู้สึกลบมด้อยขึ้นได้ วิธีนี้โรงเรียนที่มีครูหลายคนที่สอนระดับชั้นเดียวกัน จะจัดการสอนแบบนี้ได้สะดวก เช่น ครู ๓ ระดับ ครู ก. สอน กลุ่ม ๑ ครู ข. สอนกลุ่ม ๒ และครู ค. สอนกลุ่ม ๓ กลุ่ม ๓ จัดเป็นกลุ่มพิเศษสำหรับเด็กที่มีปัญหาในการอ่าน

อีกวิธีหนึ่ง บางโรงเรียนจะจัดเด็กที่มีปัญหาแต่ละชั้นมารวมอยู่ในชั้นเดียวกัน โดยมีครูที่ชำนาญการสอนและการวิเคราะห์ปัญหาทำการสอนและควบคุมให้การช่วยเหลือ

นอกจากนี้โรงเรียนอาจจะจัดเวลาเรียนชั่วโมงอ่านพร้อมกันในห้องเดียวกันทุกห้อง โดยแบ่งหมู่เด็กที่มีระดับความสามารถในการอ่านในระดับเดียวกันให้อยู่กลุ่มเดียวกัน

วิธีดังกล่าวนี้จะช่วยให้เด็กสามารถรับการสอนซ่อมเสริมได้เต็มที่ และได้ผลดี เมื่อเด็กสามารถอ่านทันเพื่อนในห้องแล้ว ก็จะถูกส่งเข้าเรียนในระดับชั้นรวมพร้อมกับเด็กอื่นๆต่อไป

๓. การจัดหนังสือให้อ่านเพิ่มเติม

บรรณารักษ์ห้องสมุดของโรงเรียนจะช่วยในการสอนอ่านซ่อมเสริมได้มาก ด้วยวิธีนี้ บรรณารักษ์อาจช่วยจัดหนังสือที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของเด็กให้อ่านเพิ่มเติมในชั่วโมงค้นคว้า (STUDY HOUR) หรือ จัดชุมนุมหนังสือขึ้นเพื่อกระตุ้นให้เด็กมีความสนใจในการอ่าน และเป็นการสร้างนิสัยการอ่านของเด็กด้วย

เด็กที่มีปัญหาในการอ่าน มักจะไม่ชอบอ่านหนังสือ วิธีที่จะช่วยให้เด็กเหล่านี้มีความสนใจในการอ่านได้โดยให้เด็กเกิดความสุขหรือมีความพอใจเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านด้วย เช่น เด็กมีความสนใจในเรื่องแมลง, สัตว์ หรือชนิดของเครื่องยนต์ ครูก็จะจัดเลือกหนังสือเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ให้เด็กอ่าน จากการทดลองการอ่านที่มีปัญหาของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนแห่งหนึ่งปรากฏว่าเด็กเกิดความสุขในการอ่าน และสามารถอ่านได้ดีขึ้นเป็นลำดับ

การสอนอ่านซ่อมเสริมแก่เด็กที่มีปัญหา ตามวิธีดังกล่าวจะได้ผลดีเพียงใดขึ้นอยู่กับลักษณะและปัญหาของเด็ก สภาพของโรงเรียน ความสนใจ และประสิทธิภาพของครูที่จะนำไปใช้ในการสอนด้วย

สรุปท้ายบทที่ ๕

เด็กที่มีความลำบากในการอ่านจะต้องได้รับการแก้ไขและช่วยเหลือ
ตั้งแต่ในชั้นประถม การที่จะปล่อยให้เด็กมีปัญหานี้ติดตัวไปจนถึงชั้น
มัธยมจะทำให้แก้ยากขึ้น

วิธีสอนอ่านซ่อมเสริมในโรงเรียนประถมอาจทำได้ดังนี้

(๑) จัดสอนรวมในชั้นปกติ แต่แบ่งหมู่สอนโดยเวลาประมาณ ๑๕ ถึง
๒๐ นาที

(๒) จัดแยกเป็นกลุ่มต่างหากไปทำการสอนซ่อมเสริม

(๓) จัดแบ่งกลุ่มสอนตามระดับความสามารถ โดยใช้ครูหลายคนทำ
การสอนในเวลาพร้อมกัน

จากวิธีการสอนอ่านซ่อมเสริมต่างๆที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าผลของการ
สอนซ่อมเสริมไม่ได้ขึ้นอยู่กับวิธีการจัดหรือการดำเนินงานอย่างเดียว
แต่ผลการสอนที่ดีนั้นจะต้องเป็นวิธีการสอนที่น่าหลักจิตวิทยามาใช้กับ
เด็กด้วย.

การสอนซ่อมเสริมในโรงเรียนมัธยม

การสอนซ่อมเสริมเพื่อแก้ปัญหาในการ เริ่มอ่านหนังสือให้ถูกต้องจะหมดไปในชั้นประถม เมื่อเด็กเลื่อนชั้นมาเรียนในชั้นมัธยมศึกษา การเรียนทางเนื้อหาวิชาได้แตกต่างออกไป คือ วิชาต่างๆ มีเนื้อหากว้างขวางและเป็นหมวดวิชาเฉพาะมากขึ้นกว่าการเรียนกว้างๆทั่วไป เมื่อการเรียนในระดับชั้นมัธยมมีลักษณะดังกล่าว เด็กที่เรียนในระดับนี้จำเป็นต้องมีความสามารถ และทักษะในการอ่านและเข้าใจเนื้อเรื่องสูงขึ้นและมากขึ้นเป็นลำดับ เพราะวิชาที่เรียนในระดับมัธยมทุกวิชานอกจากมีเนื้อหามากแล้ว ยังมีคำและความหมายเฉพาะของวิชานั้นๆด้วย เช่น วิทยาศาสตร์ ใช้คำว่า สสาร อะตอม อุณหภูมิ ปริมาตร วิชาภูมิศาสตร์ ใช้คำว่า ทิศนวิสัย ที่เปรสชั่น เป็นต้น

ครูในชั้นระดับมัธยมส่วนใหญ่มีประสบการณ์น้อยและไม่สนใจต่อวิธีการสอนอ่าน ยิ่งกว่านั้นบางคนจะไม่ยอมรับรู้เกี่ยวกับการสอนอ่านในระดับชั้นมัธยม โดยถือว่าการสอนในระดับมัธยมเป็นการสอนที่เกี่ยวกับเนื้อหาทางวิชาการมากกว่าการส่งเสริมทักษะในการอ่าน ซึ่งเป็นรากฐานเบื้องต้นของการเข้าใจความหมายของเนื้อเรื่องหรือบทความทางวิชาการ ฉะนั้นปัญหาความลำบากในการอ่านของเด็กชั้นมัธยมจึงเกิดเสมอ และมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ปัญหาที่ทำให้เป็นอุปสรรคในการอ่านของเด็กในระดับชั้นมัธยมมีต่าง ๆ กัน ซึ่งครูอาจจะสังเกตได้ดังนี้

๑. ไม่สามารถจำหรืออ่านคำที่ใช้สำหรับการอ่านเบื้องต้นได้มากพอ
๒. อ่านหนังสือไปที่ละตัวจนหมดตอน แต่ไม่เข้าใจเรื่องติดต่อกันของบทความตอนนั้นๆ เลย เพราะเพียงอ่านคำต่างๆ ได้ทีละคำเท่านั้น
๓. ไม่เข้าใจเรื่องหรือตอนของหนังสือที่อ่านทั้งๆที่สามารถอ่านได้รวดเร็ว และออกเสียงได้ถูกต้อง ปัญหานี้มักเกิดขึ้นกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสมองเท่านั้น
๔. การเคลื่อนไหวของสาเหตุ จะสังเกตได้ คือ
 - (ก) คาของเด็กที่มีความสามารถในการอ่านได้เร็วตามปกติ จะเคลื่อนไปตามบรรทัด และจะหยุดเว้นระยะไว้เมื่อจบข้อความตามบรรทัดนั้นเป็นระยะๆไป
 - (ข) คาของเด็กที่มีปัญหาในการอ่านจะไม่เคลื่อนไปตามบรรทัด แต่มองขึ้นๆลงๆ

ในหน้าที่อ่าน หยุดกลับไปมาระหว่างบรรทัด หรือทำปากตามเสียงคำนั้นไปด้วย

วิธีสังเกตการเคลื่อนไหวของสายตานั้น ครูอาจใช้กระจกวางลงอีกข้างหนึ่งของหน้าหนังสือของเรื่องที่เด็กกำลังอ่าน และครูจะมองเห็นการเคลื่อนไหวของสายตาของเด็กได้อย่างชัดเจน

เมื่อครูได้ทราบถึงปัญหาการอ่านของเด็กแล้ว ครูก็จะดำเนินการวิธีการสอนอ่านซ่อมเสริมในโรงเรียนมัธยมตามลำดับดังนี้

(๑) ครูควรวางวัตถุประสงค์ในการสอน คือ

ก. ฝึกให้เด็กรู้จักคำและความหมายที่ใช้แตกต่างกันมากขึ้น

ข. ส่งเสริมนิสัยการอ่านหนังสือของเด็ก

ค. ฝึกให้รู้จักอ่านถูกต้อง รวดเร็ว และ สรุปใจความสำคัญ

(๒) วิเคราะห์หาสาเหตุด้วยการพิจารณา

ก. ประวัติและรายงานการเรียนของเด็ก

ข. แพทย์ประจำโรงเรียนตรวจสายตาและหู

ค. ปรึกษากับผู้ปกครอง

ง. ความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็ก โดยการให้ตอบแบบสอบถาม

(๓) การวัดผล อาจจัดทำได้เป็นระยะ เช่น ทุกเดือน, ปลายภาคเรียน หรือ ปลายปี

(๔) การดำเนินการสอนซ่อมเสริม

เนื่องจากการเรียนในระดับมัธยมมีวิชาที่เด็กจะต้องเรียนหลายแขนง และแต่ละแขนงมีเนื้อหา หากจะใช้เวลาส่วนใหญ่ทำการสอนอ่านซ่อมเสริมย่อมเป็นไปไม่ได้ เพราะยังมีวิชาหลายแขนงที่เด็กจะต้องเรียนพร้อมกันไปด้วย การสอนอ่านซ่อมเสริมจึงอาจจัดดังนี้

วิธีที่ ๑

ก. จัดแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มตามระดับความสามารถการอ่าน และความเข้าใจของ ความหมาย วิธีนี้อาจจัดได้โดยพิจารณาผลของการเรียนของเด็ก เด็กส่วนมากที่ผลการเรียนอ่อน มักจะมีความลำบากในการอ่านด้วย

ข. กำหนดเวลาสอน คงดำเนินการไปตามปกติของชั่วโมงสอนรายวิชา เพียงแต่ครูพยายามสอนการอ่านที่มีคำและความหมายที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน เช่น วิชาภาษาไทย สอนให้อ่านและรู้จัก

คำต่างๆมากขึ้น ทั้งในการเขียนและการอ่าน พร้อมทั้งจัดหาหนังสือที่เหมาะสมกับระดับความสามารถ ให้นักเรียนอ่านเพิ่มเติมด้วย

วิชาสังคมศึกษา สอนให้อ่านและรู้จัก คัดและความหมายที่ใช้ในวิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ คำต่างๆที่ใช้ในการแสดงแผนที่และจักรวาล และจัดหาหนังสือความรู้รอบตัวเกี่ยวกับการเดินทางหรือประเทศต่างๆให้นักเรียนอ่าน

วิชาวิทยาศาสตร์ สอนให้อ่านและเข้าใจศัพท์เฉพาะและความหมายของวิทยาศาสตร์แขนงต่างๆ และส่งเสริมให้อ่านหนังสือความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ที่นักเรียนสนใจ

วิชาคำนวณ สอนให้รู้จักศัพท์และความหมายเฉพาะเพื่อหาคำตอบที่ถูกต้องของโจทย์ได้ เช่น คำว่า เศษส่วน แฟกเตอร์

ด้วยวิธีนี้ครูสามารถสอนให้นักเรียนรู้จักใช้อ่าน และเข้าใจความหมายของคำในเวลา สอนปกติโดยไม่ต้องให้นักเรียนต้องเสียเวลาเพื่อการสอนอ่านซ่อมเสริมอย่างเดียว

วิธีที่ ๒

การสอนอ่านซ่อมเสริมสำหรับเด็กที่มีปัญหาในการอ่าน จัดเฉพาะชั่วโมงเรียนวิชา ภาษาไทย หรือวิชาภาษาอังกฤษ โดยแบ่งแยกเป็นกลุ่ม ตามระดับความสามารถในการเรียน วิชานี้ และจัดสอนเป็นกลุ่มต่างหากโดยมีครูอีกคนหนึ่งควบคุมในชั่วโมงเรียนตามปกติ ในการสอนอ่านซ่อมเสริมนี้ ครูจะสอนเกี่ยวกับทักษะการอ่านโดยเฉพาะ ดังนี้

๑. เริ่มต้นฝึกการอ่านจากเรื่องง่ายๆ ที่เด็กสนใจ

๒. ฝึกความรวดเร็วของการอ่านด้วยการทดลองกำหนดเวลาให้เด็กอ่านข้อความต่างๆ โดยตอนต้นๆอาจให้อ่านเรื่องที่ย่าง และกำหนดเวลานานพอควร ต่อมาเริ่มให้อ่านเรื่องที่คำ ยากขึ้น และกำหนดเวลาอาจเร็วขึ้นตามลำดับ และเพื่อทดสอบความเข้าใจของนักเรียน จึงให้ นักเรียนเล่าสรุปถึงใจความสำคัญของข้อความตอนนั้นๆด้วย

๓. ในการฝึกทักษะความเร็วในการอ่านครูควรให้เด็กอ่านเรื่องที่ใช้คำผสม ซึ่งจะช่วยให้ อ่านได้เร็วกว่าอ่านเป็นคำๆไป

๔. หนังสือและเรื่องต่างๆที่นำมาให้นักเรียนฝึกหัดอ่าน ควรเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน ที่นักเรียนจะต้องนำไปใช้ในการเขียนด้วย

๕. การวัดผลอาจวัดได้จากผลของการเรียนวิชาอื่นๆที่ต้องใช้ทักษะการอ่านและการ เขียนด้วย

วิธีที่ ๓

โรงเรียนจะกำหนดเวลาประมาณ ๑.๓๐ ชั่วโมง หรือ ๒ ชั่วโมงทุกวัน เฉพาะการ
สอนอ่านซ่อมเสริมดังนี้

วัน จันทร์	เวลา ๘.๐๐ – ๑๐.๐๐	การเรียน ฝึกทักษะการอ่าน	กิจกรรม เป็นการฝึกอ่านออกเสียง ความเร็วและความเข้าใจ ในการอ่าน
อังคาร			
พุธ	๑๑.๐๐ – ๑๒.๐๐	อภิปรายบทเรียน	เป็นการแสดงความคิดเห็น
พฤหัสบดี		ในวรรณคดีหรือบท ประพันธ์	และความเข้าใจในการอ่าน
ศุกร์	๑๕.๐๐ – ๑๖.๓๐	เข้าห้องสมุด	ให้นักเรียนเลือกอ่านหนังสือ ที่สนใจซึ่งบรรณารักษ์แนะนำ ให้ แล้วทำรายงานสรุปเรื่อง

วิธีที่ ๔

โรงเรียนใดที่มีบริการห้องสมุดสมบูรณ์โดยมีสถานที่เฉพาะ มีบรรณารักษ์ให้คำแนะนำ
และช่วยเหลือ และมีหนังสือสำหรับเด็กอ่านจำนวนเพียงพอ อาจจัดชั่วโมงอ่านตามความสนใจ
ของเด็กโดยเฉพาะสำหรับการสอนอ่านซ่อมเสริมได้ วิธีนี้อาจจัดรวมกับชั่วโมงเรียนในห้องสมุด
ได้โดยให้นักเรียนเลือกอ่านหนังสือที่ตนชอบและสนใจ และนำไปรายงานหรืออภิปรายในชั้นต่อไป
ในการดำเนินการสอนนี้ครูควรจะต้องตั้งวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

- ส่งเสริมให้เกิดความสนใจในการอ่านหนังสือที่ทำให้เกิดความสุขและเพลิดเพลิน
- สร้างความสนใจในการอ่านให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
- ส่งเสริมให้รักการอ่านหนังสือมากขึ้น

การสอนแบบนี้จะต้องใช้เวลาตลอดปี และการวัดผลจะทำได้ทุกๆปลายภาคเรียนหรือปลายปี
การศึกษา

ในการสอนอ่านซ่อมเสริมแก่เด็กด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งใน ๔ วิธีที่กล่าวมา จะได้ผลดียิ่งขึ้น
ถ้าครูได้ให้เด็กมีโอกาสทราบถึงผลของการเรียนซ่อมเสริมของตนเอง ทุกๆระยะ เพื่อเป็นการ
ช่วยให้เด็กเกิดกำลังใจที่จะพยายามตั้งใจในการเรียนโดยผลดียิ่งขึ้น

สรุปท้ายบทที่ ๒

การสอนอ่านซ่อมเสริมในระดับมัธยมศึกษา ครูอาจนำวิธีต่างๆมาใช้
ได้ดังนี้

- (๑) จัดแบ่งนักเรียนแยกกลุ่มตามระดับความสามารถการอ่าน และ
สอนตามชั่วโมงรายวิชาปกติ โดยเป็นการอ่านความเข้าใจความหมาย
ของคำต่างๆที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่เรียน
 - (๒) จัดการสอนอ่านซ่อมเสริมเพื่อฝึกทักษะในการอ่านในวิชาภาษา
ไทย และ ภาษาอังกฤษเท่านั้น
 - (๓) กำหนดเวลาสอนทุกวันตลอดสัปดาห์
 - (๔) จัดชั่วโมงสอนอ่านตามความสนใจของเด็ก.
-

การศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล

เมื่อครูได้พบปัญหาของเด็กที่มีปัญหาในการเรียน ก็ย่อมเป็นหน้าที่ของครู ที่จะต้องหาทางช่วยเหลือเพื่อให้เด็กประสบผลดีในการเรียน โดยทั่วไป เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนในวิชาใด ก็มักจะไม่นิยมเรียนวิชานั้น เรียนไม่เข้าใจเลยทีเดียว และสอบตกเป็นประจำ หากครูละเลยสาเหตุเหล่านี้ โดยไม่รีบหาทางแก้ไขเสียแต่ต้น ก็จะเกิดเป็นผลเสียแก่การเรียนของเด็กมากขึ้น และการที่ครูจะให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนได้ ให้เด็กได้เรียนด้วยความสุข และความสบายใจ อันเป็นผลให้เด็กดำเนินชีวิตตนอย่างราบรื่น และถูกต้องในอนาคตด้วย ครูจำเป็นจะต้องรู้จักเด็กในชั้นของตนดีเสียก่อน วิธีที่ครูจะรู้จักเด็กนั้นมียุ่อย่างเดียว คือ ศึกษาเด็กในชั้นทีละคนอย่างละเอียด

ลักษณะของเด็กที่ควร ศึกษา

กล่าวโดยทั่วไป เด็กมีลักษณะแตกต่างกัน และเด็กแต่ละคนก็มีลักษณะประจำตัวของตนเอง และเด็กในชั้นหนึ่งมีจำนวนมาก ก็ย่อมสร้างปัญหาให้ครูมากน้อยต่างกัน ดังนั้น ครู จำเป็นต้องศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล ครูจึงจะเข้าใจเด็กแต่ละคนได้ดี นอกจากนี้ครูก็มีความจำเป็นจะต้องศึกษาเด็กประเภทหนึ่ง มากกว่าเด็กโดยทั่วไป และเด็กที่ควรได้รับการศึกษามากเป็นพิเศษ ได้แก่ -

๑. เด็กที่ขาดความสนใจในการเรียน
๒. เด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนซึ่งควรได้รับความช่วยเหลือเป็นพิเศษ
๓. เด็กที่มีปัญหาในการอ่าน

เด็กทั้งสามพวกนี้ เป็นเด็กที่แตกต่างกว่าเด็กทั่วไปในชั้น ซึ่งครูจำเป็นต้องหาทางให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

ข้อมูลในการศึกษาเด็ก

ในการศึกษาเด็ก ครูจะต้องหาข้อมูล และคำบอกเล่าเกี่ยวกับเด็กในที่ต่าง ๆ กัน ดังนี้ -

๑. บ้าน และ สภาพ ทางครอบครัว การศึกษาความเป็นไปทางบ้านของเด็ก จะช่วยให้ครูเข้าใจเด็กแต่ละคนได้ดีมาก และสิ่งที่ครูควรจะศึกษาจากทางบ้าน ก็คือ

ก. ความเอาใจใส่ในการศึกษาของผู้ปกครองมีต่อเด็ก

ข. ความเป็นอยู่โดยทั่วไปของผู้ปกครอง

ค. ทักษะของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนและการศึกษา

ง. ความเป็นอยู่ทางบ้านของเด็ก

ในการที่ครูจะได้เรื่องราวเกี่ยวกับเด็กโดยละเอียดนั้น ครูจำเป็นต้องได้มีโอกาสพบปะสนทนากับบิดามารดา หรือผู้ปกครองของเด็ก หลายๆ ครั้ง

๒. การสังเกตเด็ก ในการสังเกตเด็ก ครูจะต้องสังเกตอย่างรอบคอบ และถี่ถ้วน โดยจะต้องสังเกตเด็กในสถานการณ์ต่างๆ กัน ฉะนั้น ครูควรยึดหลักดังนี้

ก. ควรวางแผนงานล่วงหน้าไว้ให้ดี เช่นจะใช้เวลาสังเกตนานเท่าไร และสังเกตเวลาไหน เป็นต้น

ข. ควรรวบรวมข้อมูลต่างๆ ให้ได้สมบูรณ์เสียก่อนที่จะลงความเห็นใดๆ และครูไม่ควรลงความเห็นล่วงหน้า โดยไม่มีข้อมูลครบถ้วน

ค. ครูจะต้องบันทึกสิ่งที่ได้เห็นในขณะที่สังเกต หรือเมื่อเสร็จจากการสังเกตทันที อย่าปล่อยทิ้งไว้นาน มิฉะนั้น อาจจะทำให้จำเรื่องราวผิดพลาดได้

ง. ในขณะที่สังเกต ครูจะต้องเข้าใจความถนัดและปัญหาของเด็กได้ดี โดยครูจะต้องนึกว่า ถ้าเป็นตัวครูเอง จะทำอย่างไรบ้าง

จ. ในเวลาสังเกต ควรหาพฤติกรรมที่ทำให้เกิดเป็นปัญหาแก่เด็กมากกว่าสิ่งอื่น และพยายามศึกษาเกี่ยวกับความสนใจในการเรียนทั่วไปของเด็กด้วย

๓. การสัมภาษณ์เด็ก ในการสัมภาษณ์นี้ นับเป็นวิธีการสังเกตเด็กอย่างใกล้ชิด และได้ข้อมูลหรือคำบอกเล่าที่ค่อนข้างถูกต้อง อันอาจเป็นประโยชน์ต่อครูอย่างมาก ฉะนั้นครูจะต้องคำนึงเป็นขั้นๆ ดังนี้

ก. สัมภาษณ์เด็กตัวต่อตัว ในห้องที่มีชีวิต ไม่มีคนพลุกพล่าน

ข. สัมภาษณ์บิดามารดา ผู้ปกครอง ครูประจำชั้น หรือครูผู้สอน และผู้ที่อยู่ใกล้ชิด

ค. ครูต้องเป็นผู้ฟังที่ดี จะต้องพูดน้อย และใช้คำถามให้ถูกจังหวะ เพื่อช่วยให้เด็กพูดอย่างเสรี

ง. ครูไม่ควรใช้คำถามที่เด็กตอบไม่ได้ หรือทำให้เด็กตกใจ หรือได้รับความอาย

จ. ไม่ควรจดบันทึกในขณะที่เด็กกำลังให้สัมภาษณ์อยู่

๔. การพิจารณาผลการศึกษาของเด็ก ข้อมูลที่จะช่วยให้ครูได้ทราบถึงข้อบกพร่องในการศึกษาของเด็กคือ รายงานการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล เป็นเรียงความสั้นๆ ที่สรุปเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับตัวเด็ก ตัวอย่างรายงานการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล

ครูผู้บันทึก..... วัน เดือน ปี ที่ลงบันทึก.....

๑. ชื่อนักเรียน..... อายุ..... เพศ.....

ระยะเวลาที่ศึกษา.....

ที่อยู่.....

๒. เหตุที่เลือกศึกษาเด็กรายนี้ เพราะ.....

.....

๓. ประวัติทางครอบครัว.....

.....

๔. ประวัติทางร่างกาย.....

.....

๕. ประวัติทางโรงเรียน.....

.....

๖. การวิเคราะห์ปัญหา.....

.....

๗. ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขและให้การช่วยเหลือการเรียนรู้ซ่อมเสริม.....

.....

ตัวอย่างการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล

๑. ชื่อ ค.ช. เชื้อ ชาติไทย อายุ ๑๔ ปี เพศ ชาย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียน ปีการศึกษา ๒๕๕ - ๒๕๕๕

๒. เหตุที่เลือกศึกษาเด็กรายนี้ เพราะเป็นเด็กอายุมาก แต่เรียนเพียงชั้นประถม

ปีที่ ๖ และมีความผิดปกติทางอารมณ์หลายอย่าง

แหล่งที่ได้ความรู้เกี่ยวกับเด็ก ตัวเด็กเอง ผู้ปกครอง ครูประจำชั้น และ ครู

พิเศษบางคน

๓. ประวัติทางครอบครัว มีพี่เป็นหญิง ๑ คน กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย เป็นเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะดี บิดามารดาเป็นผู้มีความรู้สูง และมีหน้าที่ในตำแหน่งงานสูง เนื่องด้วยหน้าที่การงานของบิดามารดามีมาก บางครั้งจึงต้องปล่อยให้อยู่ในความดูแลของพี่หรือผู้ใหญ่ที่บ้าน โดยทั่วไป บิดา มารดา ค่อนข้างรักและสงสารมาก เพราะเป็นลูกชายคนเดียว และ อายุยังน้อย

สุขภาพ เป็นเด็กที่มีร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ เกิดเมื่อมารดามีอายุค่อนข้าง สูง ปัจจุบันนี้ ทั้งบิดามารดาเป็นผู้มีอายุประมาณ ๕๕ ปี ทางด้านจิตใจ ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ขอบขอ

ประวัติทางโรงเรียน การเรียนค่อนข้างอ่อนมาก ตก ข้ำชั้นเสมอทุกชั้น โดยเรียนข้ำชั้นละ ๒ ปี

ไม่มีความสนใจหรือความถนัดในวิชาใดเลย แสดงความเบื่อหน่ายและ หลีกเลียงอยู่เสมอ บางครั้งก็นำเอาข้ออ้างต่างๆมาเพื่อหาทางหลบเลี่ยงการเรียน ไม่ชอบอ่านหนังสือ ในบางครั้งก็ให้อ่านบทเรียน เพื่อ "อ่านเอาเรื่อง" มักจะเหมอลอย หรือคอยเฝ้าหยอเพื่อนข้างๆ และไม่สามารถตอบคำถามได้ ส่วนมากมักเขียนคำตอบเพียง ๒ - ๓ บรรทัด แต่จับใจความอะไรไม่ได้เลย

การสังคม ต้องการความสนใจจากเพื่อน พยายามช่วยงานกิจกรรมของ ชั้น พยายามทำตัวเข้ากับเพื่อนๆ ใดก็ ไม่มีความรู้สึกปมด้อย แม้จะต้องเรียนข้ำ ชั้นอยู่หลายๆครั้ง ซึ่งขณะนี้ เพื่อนที่เริ่มเรียนมาชั้นเดียวกัน กำลังเรียนอยู่ชั้น

ม.ศ.๒

ผลการเรียน

วิชา	คะแนนที่ได้เป็นร้อยละ
ภาษาไทย	๓๓.๓
อ่านออกเสียง	๓๕
อ่านเอาเรื่อง	๓๐
เรียงความ	๓๒
สังคมศึกษา	๔๐
คำนวณ	๓๐
ภาษาอังกฤษ	๒๕
วิทยาศาสตร์	๒๘
ศิลปศึกษา	๒๕
พลศึกษา	๓๐

จากผลของการเรียนแสดงว่าเด็กชายเชื้อชาติไทย เรียนอ่อนเกือบทุกวิชา ยกเว้นวิชาที่ใช้ทักษะทางกิจกรรม คือ ศิลปศึกษาและพลศึกษา ส่วนวิชาที่เกี่ยวกับวิชาที่ต้องใช้ทักษะทางการอ่านและการเขียนนั้น ได้คะแนนต่ำกว่า ๕๐ โดยเฉพาะวิชาภาษาไทยได้คะแนนต่ำมาก การวิเคราะห์ปัญหา และข้อเสนอแนะ

๑. เนื่องจากเป็นเด็กที่เรียนช้า จะเห็นได้จากการเรียนว่าเป็นเด็กที่ขาดทักษะในการอ่านและเข้าใจคำถาม จึงไม่สามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง ควรได้มีการสอนซ่อมเสริมเป็นพิเศษ โดยเฉพาะการอ่านและการเขียน เพราะอาจจะช่วยให้การเรียนอื่นๆ เข้าใจดีขึ้น
๒. เนื่องจากเป็นผู้ที่ต้องการความสนใจจากผู้อื่น และเพื่อให้ความรู้สึกทางจิตใจดีขึ้น ควรจะได้จัดให้มีหน้าที่ประจำบางอย่างที่ทำได้ เช่น การดูแลชั้น หรืองานอื่นๆ ภายในชั้น เพื่อให้เกิดความรู้สึกว่า ตนเองยังเป็นผู้มีความสามารถ และทำประโยชน์ได้
๓. ควรได้พบและปรึกษากับผู้ปกครองมากขึ้น เพื่อให้ได้ดูแลใกล้ชิดกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้
๔. ควรได้หาความถนัดและความสนใจพิเศษให้ได้ เพื่อมีโอกาสแสดงความสามารถในวิชาที่เรียน เกี่ยวกับการใช้ทักษะ มากกว่าการใช้สมอง.

ตัวอย่างการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล

๑. ชื่อ ค.ญ. แว นกยูง อายุ ๑๒ ปี เพศ หญิง ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

ระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียน ปีการศึกษา ๒๕๔๗ - ๒๕๔๘

๒. เหตุที่เลือกศึกษาเด็กรายนี้ เพราะเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียน เนื่องจากความผิดปกติทางสมอง แหล่งที่ได้ความรู้เกี่ยวกับเด็ก ตัวเด็กเอง ผู้ปกครอง ครูประจำชั้น และครูพิเศษอื่นๆ

ประวัติทางครอบครัว เป็นบุตรบุญธรรมของครอบครัวที่มีฐานะดี ที่มีลูกอยู่หลายคนแล้ว ทั้งชายหญิง มีความเกรงกลัวพี่น้องร่วมบ้านมาก ไม่ค่อยใกล้ชิดกับบิดามารดาเลยมากนัก มีความรู้สึกที่ตนเองไม่ค่อยเหมือนกับพี่น้องคนอื่นๆ โดยทั่วไปได้รับการเอาใจใส่ดูแลดีจากบิดา สุขภาพ ค่อนข้างอ่อนแอ เคยตกจากที่สูงมาฟาดกับพื้นจนถึงสลบ เป็นเหตุให้สมองได้รับการกระทบกระเทือน จึงทำให้ขาดความจำ และหลงลืมบ่อยๆ

ประวัติทางโรงเรียน การเรียนค่อนข้างอ่อนมาก มีความตั้งใจ แต่เพียงสามารถเลื่อน

ชั้นได้ทุกปี การเรียนภาควิชาการตกทุกหมวด การเรียนทางวิชาเกี่ยวกับทักษะ ดีกว่าภาค
วิชาการ มีความเข้าใจในบทเรียนที่อ่านซ้ำ ส่วนมากมักจะแสดงอาการเบื่อหน่ายในเวลา
ครูให้อ่านหนังสือ เป็นเด็กหัวออน ค่อนข้างเฉื่อย ไม่ร่าเริง บางครั้งรู้สึกง่วงและเหม่อลอย

ผลการเรียน

วิชา	คะแนนที่ได้ เป็นร้อยละ
ภาษาไทย	๓๘.๕๐
อ่านออกเสียง	๓๕
อ่านเอาเรื่อง	๔๐
เรียงความ	๓๘
สังคมศึกษา	๓๕
คำนวณ	๒๕
วิทยาศาสตร์	๓๐
ภาษาอังกฤษ	๓๐
ศิลปศึกษา	๓๐
พลศึกษา	๒๐

จากผลของการเรียนของ ค.ณ. แว นกยูง แสดงว่าการเรียนภาควิชาการตกหมด
แต่สามารถเรียนวิชาที่ใช้ทักษะทางกิจกรรมได้ดีกว่า
การวิเคราะห์ปัญหา และข้อเสนอแนะ

๑. ควรให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงการต้องการความอบอุ่น และความต้องการของเด็ก
โดยชัดเจน
๒. ควรหาทางช่วยให้แสดงความถนัดและความสนใจให้มากขึ้น
๓. ควรให้ได้รับการตรวจทางสมองจากแพทย์
๔. ครูประจำชั้นและครูผู้สอน ควรทราบถึงปัญหาของเด็ก และควรให้ความเอาใจใส่
ติดต่อผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด
๕. จากผลการเรียนแสดงว่าอ่อนมากในวิชาที่ต้องใช้ทักษะเบื้องต้นในการอ่านและเขียน
จึงควรทำการสอนซ่อมเสริมเพื่อช่วยให้การเรียนอื่นๆดีขึ้น โดยเฉพาะการได้รับการ
สอนซ่อมเสริมเกี่ยวกับทักษะในการอ่านและการเข้าใจภาษาเพื่อเป็นรากฐานในการ
เรียนวิชาอื่นๆ

สรุปท้ายบทที่ ๗

ก่อนที่ครูจะให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาในการเรียนซ้ำ นั้น ควรที่จะได้มีโอกาสรู้จักเด็กให้ดีเสียก่อน การศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล เป็นวิธีหนึ่งที่จำเป็นในการช่วยให้ครูได้รู้จักเด็กมากขึ้น ดังมีหลักปฏิบัติดังนี้

(๑) ครูควรทราบถึงลักษณะของเด็กและความแตกต่างของแต่ละคน

(๒) ครูจะต้องพยายามหาข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับตัวเด็กให้มากที่สุด
อาทิ เช่น

ก. ความรู้สึกของผู้ปกครองที่มีต่อการ ศึกษาของเด็ก

ข. บ้านและสภาพครอบครัว

(๓) ครูจะต้องพยายามสังเกตอย่างรอบคอบ และถี่ถ้วน

(๔) การสัมภาษณ์เด็ก จะช่วยให้ครูได้เข้าใจและสังเกตเด็กได้อย่าง
ใกล้ชิด

(๕) ผลการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล.

บทที่ ๔

สรุปและขอเสนอแนะ

สรุปความ

ตามที่โลกกล่าวมาแล้วถึงความสำคัญ และความต้องการของเด็กในการที่จะได้มีโอกาสศึกษา
เล่าเรียนได้ก็ นั้น มีข้อความสรุปได้ดังต่อไปนี้:-

การสอนซ่อมเสริม เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในกระบวนการสอน ที่จะช่วยให้เด็กที่เกิดอุปสรรค
ในการเรียนซ้ำ สาเหตุในการเรียนซ้ำ มักเกิดจากการที่มีความลำบากในการอ่าน เพื่อให้เขาใจ
บทเรียนได้ชัดเจน และรวดเร็วยิ่งขึ้น และการอ่านนี้ นับเป็นทักษะอย่างหนึ่งที่อาจจะฝึกหรือแก้ไข
ปรับปรุงให้ดีขึ้น เช่น เกี่ยวกับการฝึกทักษะอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้ ได้เสนอถึงสาเหตุของความ
ขัดข้องในการอ่าน ซึ่งอาจเกิดจากความบกพร่องทางอารมณ์ และร่างกายของเด็ก อีกด้วย ด้วย
เหตุนี้ การสอนซ่อมเสริมจึงเกิดเป็นความจำเป็นขึ้น สำหรับการสอนนักเรียนที่มีปัญหาทางการ-
เรียน การสอนซ่อมเสริม นับเป็นวิธีสอนที่สำคัญมาก เพราะเป็นการสอนที่ช่วยให้เด็กที่มีปัญหาทาง
การเรียน มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนตามระดับความสามารถของแต่ละคน ทั้งนี้ ก็ย่อมอาศัยการ
วิเคราะห์และแก้ไขสิ่งบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ด้วยการเข้าใจถึงความต้องการ ความสนใจของ
เด็กแต่ละคน และมีวิธีการดำเนินการสอนซ่อมเสริมให้โดยสะดวก

ดังนั้น ผู้เขียนจึงใคร่เสนอแนะข้อคิดเห็น เพื่อเป็นแนวปฏิบัติ ดังต่อไปนี้:-

๑. ส่งเสริมความเจริญงอกงามของเด็กทุก ๆ ทางอย่างเต็มที่ อันเป็นทางที่จะช่วยให้เด็ก
เกิดความเจริญเติบโตทั้งทางจิตใจและร่างกาย อันเป็นผลดีต่อการเรียน โรงเรียน
ควรจัดบริการดังนี้

๑.๑ จัดให้มีการตรวจโรคจากนายแพทย์ และเภสัชกร เป็นประจำปี การตรวจจาก
ทันตแพทย์ การฉีดวัคซีน และปลูกฝี ด้วยความปรารถนาดีของกองอนามัยโรงเรียน
หลังจากการตรวจโรคแล้ว ควรมีการติดตามผล และจัดให้เด็กได้รับการรักษา
ตลอดจนการให้ความเอาใจใส่เป็นพิเศษต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและ
สติปัญญาด้วย

๑.๒ ให้มีการชั่งน้ำหนัก และวัดส่วนสูงเป็นประจำ เพื่อทราบอัตราความเจริญเติบโต

ทางร่างกาย เป็นระยะ และช่วยให้ครูได้สังเกตและเปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายในระยะต่าง ๆ ของวัยรุ่น ซึ่งมักมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ สังคม และพฤติกรรมของเด็ก

- ๑.๓ ควรมีห้องพยาบาล และมีพยาบาลอยู่ประจำ เพื่อให้การดูแลเกี่ยวกับสุขภาพทั่วไปของนักเรียน และให้การปฐมพยาบาลและการรักษาเล็ก ๆ น้อย ๆ อันอาจเกิดขึ้นแก่เด็กในโรงเรียน ทั้งควรมีเตียงให้ได้ตามอัตราส่วนกับจำนวนนักเรียนที่มีอยู่ในโรงเรียนด้วย
- ๑.๔ ควรพยายามหาโอกาสให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เพื่อให้เข้าใจถึงพัฒนาการ และปัญหา ซึ่งมักจะเกิดแก่เด็ก อันอาจเป็นอุปสรรคต่อการเรียนได้ ตลอดจนขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ในการที่จะช่วยกันแก้ปัญหาด้วย
- ๑.๕ ให้รู้จักคุณค่าของสุขภาพ ควบคู่การสอนให้รู้จักรักษาร่างกาย, การพักผ่อน, การรับประทานอาหารที่มีคุณค่า และเกิดประโยชน์ต่อร่างกาย และการสร้างสุขนิสัย
- ๑.๖ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยอาศัยความรู้จากบางวิชาที่เรียนตามหลักสูตร และโรงเรียนจัดขึ้น เพื่อสนองความต้องการและความสนใจของนักเรียน นอกเหนือจากกิจกรรมทางกีฬา ดนตรี การฝีมือ โรงเรียนอาจจัดกิจกรรมทางละคร ทางหนังสือพิมพ์ สื่อมวลชน หรือการประดิษฐ์ ได้ ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ มาแสดง อันเป็นการกระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจถึงคุณค่าของตนเอง และกระตุ้นให้สนใจที่จะศึกษาเล่าเรียนให้ดีและกว้างขวางยิ่งขึ้น

๒. การบริหารโรงเรียน

- ๒.๑ ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศ ที่ช่วยให้ครูทุกคนรู้สึกว่าตนมีบทบาทและความรับผิดชอบในการให้การศึกษแก่เยาวชนและมีน้ำใจเป็นครูที่แท้จริง
- ๒.๒ ควรคำนึงถึงความสำเร็จของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ มากกว่าความสำคัญหรือชื่อเสียงของผู้บริหารหรือผู้หนึ่งผู้ใดในโรงเรียนโดยเฉพาะ
- ๒.๓ การดำเนินงานทางคานาวิชาการ ควรมีหัวหน้าสาย หรือหัวหน้าวิชา เพื่อการประชุมปรึกษาหารือในการวางนโยบายการสอน และหาทางปรับปรุงแนวการสอน

ให้ได้ผลดีก่อนนักเรียน

- ๒.๔ ควรมีการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โดยมีหัวหน้าวิชาทำการนิเทศการ-
สอนให้แก่ครูในวิชานั้น และให้คำปรึกษาแนะนำวิธีสอน
- ๒.๕ การรับนักเรียนเข้าเรียนใหม่แต่ละปี ควรพิจารณาความเหมาะสมทางค่านสถานที่
ที่ไม่ให้มีจำนวนมาก แออัดเกินไป จำนวนนักเรียนแต่ละชั้น ควรมีจำนวน
ไม่เกิน ๓๐ - ๓๕ คน เพื่อให้เหมาะกับกำลังครูและชั่วโมงสอนของครู ที่จะมี
โอกาสดูแลได้เป็นรายคนอย่างใกล้ชิด
- ๒.๖ ควรส่งเสริมให้ครูได้มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านวิชาการ ด้วยการให้ ลา
ไปศึกษาต่อ มีการอบรมในระหว่างประจำการ และการประชุมสัมมนา
- ๒.๗ ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสใช้วิชาการที่ทันสมัยในทางที่เกิดประโยชน์ต่อการสอน
ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น เช่น การสอนวิชาคณิตศาสตร์ ที่อาจนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน
ได้
- ๒.๘ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้เกิดความสนใจและสนุก ด้วยการที่มีโอกาสได้
ร่วมกิจกรรมหรือปฏิบัติงานในวิชาที่เรียน ควรส่งเสริมให้จัดห้องวิชาเฉพาะอย่าง
กว้างขวาง นอกเหนือไปจากห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์และห้องสมุด เช่น
ห้องคณิตศาสตร์ ห้องภาษาอังกฤษ และ ห้องภาษาไทย เป็นต้น
- ๒.๙ ห้องต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียน ควรใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า ด้วยการสอนเป็นหมู่
ย่อย เพื่อช่วยให้การเรียนของนักเรียนในบางวิชาให้ได้ผลดีขึ้น

๓. หลักสูตรและการสอน

- ๓.๑ หลักสูตรเป็นเพียงแนวทาง ที่ครูจะใช้เป็นเครื่องมือที่จะช่วยในการส่งเสริมความ
เจริญงอกงามของเด็กในด้านต่าง ๆ ครูควรใช้หลักสูตรให้เหมาะกับลักษณะ
ของเด็กในห้องเรียน รวมทั้งลักษณะและความต้องการของท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้
โดยมีเป้าหมายที่จะสอนให้จบหลักสูตรในเนื้อหาแต่อย่างเดียว
- ๓.๒ ควรจัดทำประมวลการสอน เพื่อเป็นคู่มือที่ครูจะได้นำมาใช้ในการสอน
- ๓.๓ หนังสือเรียน ควรเลือกหนังสือที่ถูกต้องและมีมาตรฐานที่เล่มเดียว หรือหลายเล่ม
ตามความเหมาะสม ครูควรใช้หนังสืออ่านประกอบ และหัดให้นักเรียนรู้จักการ

อ่านหนังสืออย่างกว้างขวาง เพื่อสร้างนิสัยในการเรียนรู้และให้มีจิตใจที่รักการอ่านและค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม

๓.๔ ครูควรใช้อุปกรณ์และกิจกรรมในการสอน เพื่อให้เกิดความสนใจ เข้าใจ และนำไปปฏิบัติในชีวิตจริงได้

๓.๕ โรงเรียนต่าง ๆ ควรให้การช่วยเหลือเอาใจใส่ และส่งเสริมเด็กที่มีสติปัญญาความสามารถ และความสนใจในระดับต่างกัน คือ

ก. ส่งเสริมเด็กที่เรียนดี ด้วยการจัดสอนทางค่านิชาการให้สูงขึ้น ตามระดับความสนใจและความสามารถของเด็ก เพื่อสนองความต้องการของเด็กในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม

ข. ช่วยเหลือ เอาใจใส่เด็กที่เรียนช้า ด้วยการจัดสอนซ่อมเสริม เพื่อช่วยให้ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนตามระดับความสามารถของแต่ละคน

๔. กิจกรรมนอกหลักสูตร

๔.๑ ควรจัดให้มีชุมนุมทางวิชาการ เพื่อช่วยให้วิชาต่าง ๆ ที่มีการสอนและการเรียนในชั้น มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๔.๒ ควรจัดเพื่อให้นักเรียนทั้งหมดมีส่วนร่วม ไม่ใช่เปิดโอกาสให้เพียงนักเรียนจำนวนน้อย หรือเพื่อการแข่งขันหาชื่อเสียงของโรงเรียน

๔.๓ ควรจัดชุมนุมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความสนใจ และความสามารถของนักเรียนโดยมีครูที่ปรึกษาที่มีความรู้ ความสนใจ ประสิทธิภาพ และมีทัศนคติที่ถูกต้อง ทำหน้าที่พี่เลี้ยงและแนะนำแนวทางให้

๔.๔ ชุมนุมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นนี้ เพื่อช่วยให้นักเรียนแต่ละคนได้มีความเข้าใจ และมีความภาคภูมิใจในความสามารถของตน

๕. ห้องสมุดและอุปกรณ์การสอน

๕.๑ โรงเรียนควรมีห้องสมุด และหนังสือหลายประเภท ให้เหมาะสมกับเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนั้น กับทั้งมีเจ้าหน้าที่ห้องสมุดซึ่งมีความรู้ในวิชาการห้องสมุด สามารถให้คำแนะนำนักเรียน และจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุด

๕.๒ โรงเรียนควรจัดชั่วโมงเรียนในห้องสมุด เพื่อใช้ในการค้นคว้า และอ่านหนังสือ

ประกอบ โดยมีครูหรือบรรณารักษ์ให้คำแนะนำด้วย

๕.๓ โรงเรียนควรจัดให้นักเรียนได้อ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ เหมาะสมกับวิชาที่เรียน โดยพยายามจัดหาหนังสือที่ให้ทั้งความรู้ และสนุกเพลิดเพลินสำหรับวัย และระดับชั้นของเด็กด้วย

๕.๔ ครูควรส่งเสริมความสนใจและความเข้าใจของนักเรียน ด้วยการฝึกให้นักเรียนรู้จักคนควาในห้องสมุด และใช้อุปกรณ์การสอนเป็นการประกอบการสอน

๕.๕ โรงเรียนควรมีแผนกอุปกรณ์การสอนไว้ร่วมกับห้องสมุด โดยให้เจ้าหน้าที่ห้องสมุดเป็นผู้รวบรวม ดูแลรักษา และให้ความช่วยเหลือแก่ครูคนอื่น ๆ ด้วย

๖. การแนะแนว

๖.๑ โรงเรียนควรให้บริการแนะแนว เพื่อช่วยเด็กเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว สังคมและการศึกษา

๖.๒ บริการแนะแนว ควรมีไว้เพื่อเด็กทุกคน มีใจเฉพาะผู้ที่ปัญหาเท่านั้น

๖.๓ ควรมีผู้แนะแนวที่มีบุคลิกภาพเหมาะสม มีพื้นฐานทางวิชาการ และประสบการณ์ที่จะช่วยให้การแนะแนวได้ผลดี

๖.๔ โรงเรียนควรจัดงบประมาณโดยเฉพาะสำหรับอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็น เช่น ระเบียบสะสม ระเบียบพฤติกรรม แบบทดสอบ และเจ้าหน้าที่

๖.๕ ควรจัดให้มีการแนะแนวเป็นสายงานโดยเฉพาะ ซึ่งควรได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากผู้บริหาร ครู และเจ้าหน้าที่ทุกคน การแนะแนวจึงจะได้ผลดีในการพัฒนาความเจริญงอกงามของเด็ก ทั้งทางร่างกาย สมอง อารมณ์ และสังคม

๖.๖ บริการแนะแนว จึงควรเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง เพื่อช่วยในการพัฒนาบุคลิกภาพ ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ และขจัดความขัดแย้ง ความของคับ-
ใจ ของเด็กด้วย

๗. การสอนซ่อมเสริมและเพิ่มเติม

๗.๑ ครูควรศึกษาถึงสาเหตุและข้อขัดข้องต่าง ๆ ก่อนที่จะดำเนินการสอนซ่อมเสริม

๗.๒ ครูที่จะทำการสอนซ่อมเสริม ควรเป็นผู้ที่มีพื้นฐานทางวิชาการ ความรู้ ประสพ-

- การณ์ และทัศนคติที่จะทำการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียน
- ๗.๓ การสอนซ่อมเสริม ควรเริ่มต้นจากพื้นฐานความรู้เดิมของเด็กก่อน แล้วจึงค่อย ๆ นำไปสู่ระดับที่เหมาะสมของเด็ก
- ๗.๔ โรงเรียนควรพิจารณาส่งเสริมเด็กที่เรียนดีเท่า ๆ กับการช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียน
- ๗.๕ โรงเรียนควรสนองความต้องการของเด็กที่เรียนดี ด้วยการส่งเสริมในด้านความรู้ ความสามารถ และความสนใจ ตามระดับที่เหมาะสม
- ๗.๖ กำหนดเวลาสอน ควรจัดได้ทั้งนอกและในเวลาเรียน
- ๗.๗ ในการ จัดสอนนอกเวลาเรียน ทางโรงเรียนควรพิจารณาไม่ให้เป็นภาระเคร่งเครียดต่อความสนใจของเด็ก อาจจัดเป็นช่วงเวลาพิเศษเพิ่มเติมในวันที่ไม่มีการเรียนปกติได้
- ๗.๘ โรงเรียนควรนำวิธีการสอนซ่อมเสริมที่ได้ปฏิบัติและทดลองใช้ในโรงเรียนของประเทศไทยที่มีความเจริญทางการศึกษา มาปรับปรุงและใช้ให้เหมาะกับโรงเรียนในประเทศไทย บาง
- ๗.๙ การสอนซ่อมเสริม อาจจัดเป็นโครงการทดลองการสอน เพื่อประโยชน์ในการหาวิธีการแก้ไขปัญหาการเรียนของเด็ก และหาทางส่งเสริมเด็กที่เรียนดีพร้อมกันไปด้วย
- ๗.๑๐ โรงเรียนควรมีการแสดงผลการเรียนของนักเรียน และเก็บรวบรวมไว้ ทุกปีการศึกษา.

สรุปท้ายบทที่ ๔

บทนี้ ได้กล่าวสรุปความของบทนี้ไว้ทั้งหมด และขอด้วยข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโรงเรียน เพื่อเป็นไปในทางที่ช่วยปัญหาข้อข้องใจในการเรียนของเด็ก ในส่วนที่โรงเรียนยังขาดอยู่ ในการปรับปรุงโรงเรียนทางด้านการบริหาร หลักสูตร และการสอน กิจกรรมนอกหลักสูตร ห้องสมุดและอุปกรณ์การสอน การแนะแนว การดำเนินงานต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นสิ่งสำคัญในการจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่เด็กที่มีปัญหาทางการเรียน เพื่อให้สามารถเรียนได้เท่าที่ควร โดยเฉพาะครูที่จะทำการสอนซ่อมเสริม จะต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจ มีประสิทธิภาพ และทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงานนี้ด้วย.

บรรณานุกรม

๑. กอ สวัสดิภาพนิษฐ์ จิตวิทยาการศึกษา โรงพิมพ์วิสาหกิจการพิมพ์ระสัมพันธ์ ๒๕๐๓
๒. กอ สวัสดิภาพนิษฐ์ วิธีสอนในชั้นประถม โรงพิมพ์การช่างวุดศึกษา ๒๕๕๕
๓. กอ สวัสดิภาพนิษฐ์ "หนังสือเรียนของเด็ก" ศูนย์ศึกษา ฉบับที่ ๓, ๒๕๐๗
๔. กัลยา สฤกษ์กุล "การแก้ปัญหาให้นักเรียนช้าชั้น" ศูนย์ศึกษา ฉบับที่ ๓, ๒๕๐๗
๕. กุศล สุจรรยา และ นิตยา ฤทธิโยธี กิจกรรมสำหรับสอนอ่านชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น โรงพิมพ์บรรหาร ๒๕๐๑
๖. คุญ ชุมสาย, ม.ล. จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน พิมพ์ครั้งที่ ๓ โรงพิมพ์กิ่งเพชร ๒๕๐๔
๗. ชำรง บัวศรี ทฤษฎีหลักสูตร ภาค ๑ โครงการพัฒนาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๐๓
๘. ชำรง บัวศรี ทฤษฎีหลักสูตร ภาค ๒ โครงการพัฒนาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๐๓
๙. ยง อิงคเวทย์ "การแจกลูก" วารสารพัฒนาการศึกษา ภาคศึกษา ๑
๑๐. ละเมียด ลิ้มอักษร "สุขภาพจิตและความบกพร่องทางจิต" ศูนย์ศึกษา ฉบับที่ ๑๑, ๒๕๐๔
๑๑. สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก การวิจัยหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น ๒๕๐๖-๒๕๐๘
๑๒. สหัด ลาเวจันทังคะ และ ยง อิงคเวทย์ หนังสือคู่มือสำหรับสอนอ่านมาตรฐาน กรมสามัญศึกษา
๑๓. วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ สถิติการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๐๕ กระทรวงศึกษา-ธิการ, ๒๕๐๕.

BIBLIOGRAPHY

1. BERNARD, HAROLD W., PSYCHOLOGY OF LEARNING AND TEACHING. NEW YORK, MCGRAW-HILL BOOK COMPANY, 1954
 2. BLAIR, GLENN MYERS, DIAGNOSTIC AND REMEDIAL TEACHING IN SECONDARY SCHOOL. NEW YORK, THE MACMILLAN COMPANY, 1957
 3. CRONBACH LEE, J., EDUCATIONAL PSYCHOLOGY. NEW YORK, HARCOURT, BRACE AND COMPANY, 1954
 4. DOLCH, EDWARD WILLIAM, A MANUAL FOR REMEDIAL READING, SECOND EDITION, CHAMPAIGN, ILLINOIS, THE GERRARD PRESS, 1945, CHAPTER I.
 5. GATES, ARTHUR S. ET. AL., EDUCATIONAL PSYCHOLOGY. NEW YORK, THE MACMILLAN COMPANY, 1949
 6. GRACE M. FERNALD, REMEDIAL TECHNIQUE IN BASIC SCHOOL SUBJECTS, MCGRAW-HILL BOOK COMPANY, 1943
 7. HILGARD, ERNEST R., THEORIES OF LEARNING. NEW YORK, CUFFLETON CENTURY, CROFTS, INC., 1951
 8. JERSILD, ARTHUR T., CHILD PSYCHOLOGY. NEW YORK, PRENTICE-HALL INC., 1954
 9. SCHORLING RALEIGH AND BATCHELDER HOWARD, STUDENT TEACHING IN SECONDARY SCHOOL. MCGRAW-HILL BOOK COMPANY INC., 1956
 10. SPEARS HAROLD, SOME PRINCIPLE OF TEACHING. NEW YORK, PRENTICE-HALL INC., 1954
 11. U.S. DEPARTMENT OF HEALTH, EDUCATION AND WELFARE, EDUCATING THE MORE ABLE CHILDREN. UNITED STATES GOVERNMENT PRINTING OFFICE, WASHINGTON D.C., 1964
 12. U.S. DEPARTMENT OF HEALTH, EDUCATION AND WELFARE, TEACHERS OF CHILDREN WHO ARE MENTALLY RETARDED. UNITED STATES GOVERNMENT PRINTING OFFICE, WASHINGTON D.C., 1962.
-

